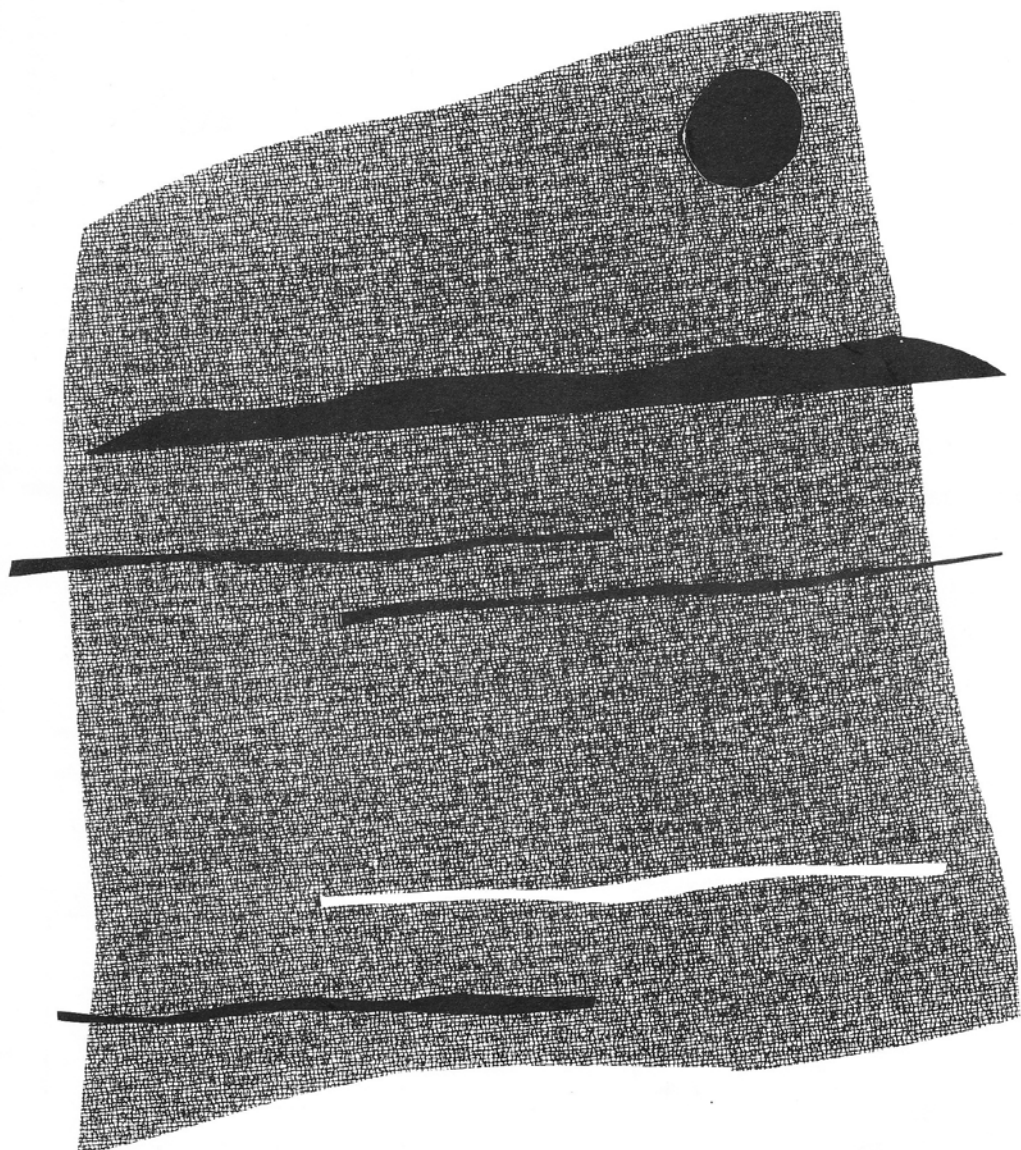

FINMAIL 4

periodiek van de vereniging Nederland-Finland

verschijnt vier keer per jaar eerste jaargang 1988

colofon

periodiek van de vereniging
nederland-finland,

1e jaargang nummer 4, februari 1988
abonnementen alleen voor leden van de
vereniging nederland-finland
redactie-adres: sloep 342, 9732 cx,
 groningen, tel 050-420816

redactie: adriaan van der hoeven, paul
noordermeer, pepi reinikainen, anne te
veide-luoma

aan dit nummer werkten mee: Lili Ahonen,
Marjo Heikkinen, Ritva Menet, Kaija
Molenaar-Arvila, Joop den Tonkelaar,
Jaap Vette

advertenties: zie redactie-adres

vormgeving: paul noordermeer

zetwerk: govert sips

druk: schroeder van der kolk

oplage: 850

ISSN: 0921-061 1

bestuursleden van de vereniging nederland-finland

voorzitter: r.key, guido gezellestr.12,
1077 wp amsterdam, 020-628723
vice-voorz.: j.brada, postbus 15086,
1001 mb amsterdam, 020-250504
secretaris: j.f.den tonkelaar, eykmanweg 1,
3731 kt de bilt, 030-761793
penningm.: e.schut, cartesiuslaan 4,
2341 an oegstgeest, 071-170673
leden: h.van lynden, kapelweg 6,
2587 bl 's-gravenhage, 070-555418
e.wuite, groenhoven 835,
-1103 na amsterdam, 020-194044
(kantoor); 020-452246 (na 18.00 uur)
r.r.frants, florence nightingalestr.130,
2131 ee hoofddorp, 02503-15891 (na
18.00 uur)
secretaresse van het bestuur &
ledenadministratie: s.strikwerda,
wolkammerstr.36, 1825 dl alkmaar,
072-621988

dit teken is in alle skandinavische landen
zeer bekend. het staat langs de wegen voor
iets bijzonders, een kasteel,
een vergezicht, enz.enz..

wij kozen het als symbool voor onze winkel,
wij durven te zeggen ook iets bijzonders!
skandinavische vormgeving en exposities.

op het gebied van mode met de bekende merken
VUOKKO en **MARIMEKKO**, op het gebied van
glaswerk met de sierlijke modellen van **IITTALA** en wat dacht u van de
serviezen van **ARABIA**? bovendien organiseren wij regelmatig exposities
van één of meerdere skandinavische ontwerpers.

BRUNT

BERGSTRAAT 18, 6701 AD WAGENINGEN. TEL. 08370-12387

KOIVISTO OF KOIVISTO?

EEN PRESIDENT IN DE WACHTKAMER

Adriaan van der Hoeven

De presidentsverkiezingen zijn niet zo saai geëindigd als ze begonnen. Eens te meer is gebleken dat de betrouwbaarste opiniepeilingen nog altijd de verkiezingen zelf zijn. De grootste verrassing is vanzelfsprekend dat Koivisto niet direct is herkozen, maar zeker zo onverwacht is de grote steun voor oppositieleider Paavo Väyrynen. Op 15 februari is het woord aan de kiesmannen. Koivisto heeft er nog zeven nodig.

De uitslagen:

Koivisto	47,9%	144 kiesmannen
Väyrynen	20,1%	68 kiesmannen
Holkeri	18,1%	62 kiesmannen
Kivistö	10,4%	26 kiesmannen
Kajanoja	1,4%	1 kiesman

"Natuurlijk ben ik enigszins teleurgesteld in de uitslag", reageerde Mauno Koivisto. Zijn korte campagne van drie weken waarin hij vooral probeerde fouten te vermijden, heeft niet het gewenste resultaat gehad. Hij wordt herkozen, maar waar zijn die 2,1% gebleven, die hem de absolute meerderheid hadden moeten opleveren? Thuis. Vooral in de arbeiderswijken van de grote steden. De opiniepeilers schatten dat een opkomst van 84% Koivisto de helft van de stemmen zou hebben gebracht. Er kwam 82% van de stemgerechtigden naar de stembus. De oppositie is er beter in geslaagd haar kiezers te mobiliseren. En daarvoor is een duidelijke verklaring. Want wie waren de kandidaten en hoe probeerden ze stemmen te winnen?

De kandidaten

Koivisto, de man die zich opwerkte van arbeider tot president, zoals het heet. De man met een afkeer van het theatrale. "Ja, er is in de wereld plaats genoeg voor grote woorden", antwoordde hij eens ironisch op een ronkende vraag in een interview. Hij heeft nogal eens met de pers overhoop gelegen. Zijn genuanceerde gedachten komen niet altijd uit de verf in de zwart-wit wereld van de massamedia en hij wil niet altijd vertellen wat de journalisten weten willen. Een goed voorbeeld hiervoor is de vraag of hij eventueel voor een derde termijn in aanmerking zou willen

komen. "Ik heb daar wel een mening over, maar die geef ik nu niet", luidt zijn standaardreactie hierop. Wanneer dan wel, dat zegt hij ook niet. Dit lijkt een vreemde vraag aan iemand die op het punt staat om voor de tweede keer gekozen te worden. Maar het is onthullend voor hoe men tegen deze verkiezingen aan kijkt. Iedereen was ervan overtuigd dat Koivisto zou worden herkozen. Dat hij daarvoor nu een extra ronde nodig heeft, maakt in wezen niet veel verschil. Men ziet deze verkiezingsstrijd niet zozeer in het licht van wie er nu gekozen zal worden - dat staat immers al vast - maar wie er in 1994 president zal worden. Wie van de andere kandidaten nu na Koivisto de meeste stemmen haalt, is over zes jaar de grootste kanshebber. Dat is dus Väyrynen. Behalve als Koivisto het in zijn hoofd haalt net als Kekkonen door te gaan. In 1992 wordt hij 71 jaar.

Harri Holkeri, de minister-president, van de conservatieve Nationale Coalitie (Kokoomus). Hij deed al eerder mee. Een man in het nette pak van bekwame politicus en bestuurder. Geen grote stemmentrekker en geen echte concurrent voor de president. Dat wil hij ook niet zijn. Hij is na de laatste parlementsverkiezingen vorig jaar immers door Koivisto naar voren geschoven als minister-president. Hij heeft zijn baantje te danken aan de man wiens ambt hij nu officieel nastreeft en met wie hij in goede verstandhouding samenwerkt. Een stem voor hem is een stem voor de regering. Zijn resultaat valt tegen, al komt het overeen met de voorspellingen. Het moet pijnlijk voor hem zijn dat hij achter is gebleven bij Paavo Väyrynen. Die noemt hem een ledenpop, een marionet in de handen van de president. "Er is geen enkel verschil tussen Koivisto en Holkeri. Kokoomus is de bijwagen van de sociaal-democraten", zegt hij en betreft de uitslag meteen op de binnenlandse politiek. "De kiezers willen dat de koers verlegd wordt. Ze hebben een duidelijke uitspraak gedaan". Maar er moest een nieuwe president verkozen worden en geen parlement. In dit verband is het aardig op te merken dat de kandidaten van links tezamen 59,7% hebben gekregen, een ruime absolute meerderheid. Daar zal Väyrynen toch niet op doelen. De slechte uitslag van Holkeri wordt toegeschreven aan zijn functie. Zijn handen waren gebonden, zeggen zijn medestanders. Waarschijnlijker is evenwel dat hij de fout bij zichzelf moet zoeken. In het laatste televisiedebat maakte hij bekend dat hij de

kandidaat met de meeste stemmen zijn steun zou geven, als hij zelf kansloos was. Vrij vertaald kwam dat neer op: een stem voor mij is er een voor Koivisto. Een ernstige misrekening. Want hij maakte de kijker indirect duidelijk dat er dus maar één echt alternatief was: Väyrynen.

Deze **Väyrynen**, de leider van de Centruumpartij, is jong, ervaren, omstreden en heeft nog een appeltje te schillen met Koivisto en Holkeri. Hij heeft zich als eerste kandidaat gesteld en uit alle macht geprobeerd een discussie op gang te brengen, om zo de verkiezingen tot echte verkiezingen te maken. Zonder hem zouden die een hamerstuk zijn geworden. Dat is een verdienste en natuurlijk heeft hij daar belang bij. Na de vorige parlementsverkiezingen had hij er vast op gerekend een sleutelpost in de nieuw te vormen regering te krijgen, maar hij en zijn partij werden door ingrijpen van de president buiten spel gezet. Die ontwikkeling betekende de grootste terugslag in zijn politieke carrière tot dan toe. Hij voelde zich in de rug aangevallen en was ervan overtuigd dat in strijd met de verkiezingsuitslag was gehandeld. Dat hij en Koivisto niet op erg goede voet staan, is algemeen bekend. Met verminderd politiek gezag als oppositieleider moest hij proberen terug te komen. Dat is hem boven verwachting gelukt. Hij

mag Holkeri danken voor diens misstap, maar bovenal heeft hij zijn eigen mogelijkheden optimaal benut. Hij heeft er van het begin af aan op gehamerd dat hij en niemand anders de enige echte tegenstander van Koivisto was. Als de mensen verandering wilden, moesten ze op hem stemmen. Die boodschap is aangekomen, vooral

in het Noorden waar zijn aanhang van oudsher te vinden is. Hij heeft de Finnen daar de angst aangepraat dat ze op weg waren tweederangs burgers te worden. Enige demagogie was hem daarbij niet vreemd. Hij viel zijn tegenstanders scherp aan. Volgens hem gingen ze een echte discussie uit de weg: "Holkeri en Koivisto willen klaarblijkelijk niet dat hun opvattingen in zakelijke kwesties openbaar worden. Ze zijn misschien bang dat hun aanhang terug zal lopen. Ze willen een algemeen acceptabel positief beeld scheppen". Helemaal ongelijk had hij niet. Dat blijkt alleen al uit de korte campagnes van drie weken, die de twee voerden. Voorzichtig opereren, fouten vermijden en gebruik maken van het gezag dat hun ambten met zich mee brengen, leek hun gedragslijn. Ze zijn maar gedeeltelijk in hun opzet geslaagd.

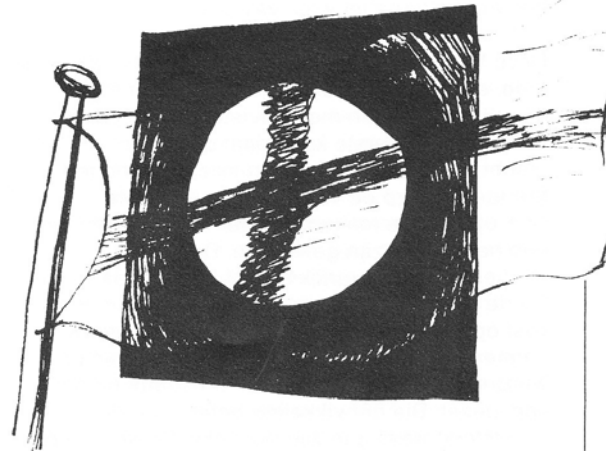
Kandidaat nummer vier was **Kalevi Kivistö**. De enige die niet door een partij, maar door een groep mensen, georganiseerd in de Beweging 88, gekandideerd werd. Voor hem hebben zeker 20.000 mensen een handtekening gezet. De Beweging 88, waar veel intellectuelen en kunstenaars deel van uitmaken, probeerde beweging te brengen in de vaste politieke orde in Finland. Ook Kivistö wist dat hij niet gekozen zou worden, nu niet en over zes jaar niet. Maar hij wilde tijdens de politieke discussie zaken aan de orde stellen die anders misschien onbesproken zouden blijven. Kivistö is vriendelijk en redelijk. Te vriendelijk en te redelijk zeggen zijn tegenstanders. Zij verwijten hem een gebrek aan politieke hardheid. Als kandidaat had hij het probleem dat hij altijd goed met de president heeft kunnen opschieten. De tegenstelling die hij omwille van de duidelijkheid moest creëren, kwam er niet zo uit. Dat ligt aan zijn karakter, maar iedereen weet ook dat hij bij de vorige verkiezingen Koivisto heeft gesteund. Mede door hem werd Koivisto in eerste termijn gekozen. Later werd hij op zijn beurt door de president gesteund, toen hij commissaris van de koningin (gouverneur) wilde worden. Wat hij werd. Met ruim tien procent heeft hij het heel goed gedaan. Zijn 26 kiesmannen kunnen Koivisto het leven straks wat aangener maken, net als zes jaar geleden.

De laatste kandidaat was **Jouko Kajanoja**. Kandidaat gesteld door het Democratisch Alternatief (Deva), een links-communistische partij, die vier zetels behaalde bij de laatste parlementsverkiezingen. Ook hem ging het erom zijn denkbeelden voor het voetlicht te brengen. Zijn partij is een paar jaar geleden ontstaan als afsplitsing van de volksdemocraten (Skdl), die een onafhankelijker opstelling tegenover Moskou

kozen. Te onafhankelijk voor Kajanoja en de zijnen.

Vijf mannen. Eén werkelijke kandidaat. De zittende president. Kon het nog anders lopen? Ja, dat kon. De angst van de sociaal-democratische partij waaruit Koivisto is voortgekomen, is bewaarheid. De president is in de eerste ronde blijven steken op 48 %. Er is een tweede ronde nodig, waarin hij zou kunnen verliezen als zijn tegenstanders de handen ineen zouden slaan. Niemand neemt die speculaties ernstig, zeker niet na wat Holkeri gezegd heeft. Die zeven kiesmannen komen er wel. Dat Holkeri zich opoffert voor Väyrynen, dat is zacht gezegd een niet erg aannemelijke gedachte. Toch slapen de sociaal-democraten er slechter van. Koivisto die met tegenvallende steun in de tweede ronde wordt gekozen, verliest aan gezag en dat heeft zijn weerslag op zijn partij, de SDP. Maar het meest besproken onderwerp zal in de komende tijd ongetwijfeld zijn hoe deze verkiezingsuitslagen zullen doorwerken in de binnenlandse politiek. Kan de coalitie de druk weerstaan?

Directe en indirecte verkiezingen

De manier waarop de president wordt gekozen is veranderd. Tot nu toe waren de verkiezingen indirect. De kiezers brachten hun stem niet uit op kandidaten, maar op zogenaamde kiesmannen, die dan hun stem op een kandidaat uitbrachten. Het systeem voorzag in twee rondes. Als de eerste geen beslissing bracht, moest er een tweede keer gestemd worden en daarbij was het mogelijk dat er een kandidaat naar voren werd geschoven die eerder niet kandidaat had gestaan. Een zwart paard noemen de Finnen zo iemand. Tegen dit systeem bestonden bezwaren. In de kern voelde men het als onvoldoende democratisch, het zou te weinig recht doen aan de mondigheid van de huidige staatsburgers. "Voor de Tweede Wereldoorlog waren de verkiezingen helemaal 'une lection par des AAAAAA', zoals een voorstander van de wijziging het uitdrukt, "en dat werd versterkt door het lage opkomstpercentage van ongeveer 60%". Het feit dat er een kandidaat uit het niets kon opduiken beschouwde men vooral als iets wat niet meer in deze tijd paste. Na de laatste parlementsverkiezingen besloot men tot wijziging. In principe waren de partijen overeengekomen tot volledig directe presidentsverkiezingen over te gaan. Enige tijd later - omdat een nieuw wetsontwerp niet op tijd klaar zou zijn of te gehaast in elkaar gezet zou moeten worden, was het argument - besloot men voor deze keer tot een tussenvorm. Een zuiverder compromis tussen oud en nieuw was niet mogelijk. In de eerste ronde mogen de kiesgerechtigden twee

stemmen uitbrengen: èn op een van de kandidaten voor het presidentschap, een tweede op een kiesman (zoals men dat dus vroeger gewoon was). Dat gaat als volgt. De kiezers krijgen twee stembiljetten. Het ene is wit en daarop kan men het nummer invullen van een van de 301 kiesmannen. Dat is een getal vanaf 20 en hoger. Het andere biljet is bruin (die kleur kan men niet met een bepaalde partij in verband brengen). Daarop moet men het nummer van een van de presidentskandidaten invullen. Zij hebben de nummers 2 tot en met 6. Het getal 1 is niet uitgegeven. Welke kandidaat welk nummer krijgt, wordt bepaald door loting. De twee stembiljetten gaan in dezelfde stembus. Men is niet verplicht beide biljetten in te vullen.

Als een van de kandidaten 50% of meer van de geldige stemmen krijgt, is hij verkozen. Hiermee is de bevolking de kans geboden op directe verkiezing van haar president. Als de kiezers deze mogelijkheid niet benutten en geen van de kandidaten die absolute meerderheid behaalt, is het woord aan de 301 kiesmannen. Zij brengen in een tweede ronde hun stem uit op een van de kandidaten uit de eerste ronde. Daarmee zijn de zwarte paarden dus uit de strijd genomen. Door het aantal van 301 kiesmannen is de kans uitgesloten dat er geen beslissing valt. De bedoeling was dat het systeem van de kiesmannen geheel afgeschaft zou worden en dat vanaf 1994 ook een tweede ronde direct zou zijn. Maar daarover zijn twijfels gerezen.

Bezwaren

Is directe verkiezing van de president wel zo goed? Heel subtiel heeft Koivisto laten doorschemeren dat volgens hem directe verkiezingen de positie van de president zou versterken. En dat zou nu juist indruisen tegen het streven naar een sterkere invloed van het democratisch gekozen parlement. Door de burgers meer invloed te geven, beperk je hun invloed, lijkt zijn paradoxale opvatting. Een meer staatsrechtelijk bezwaar wordt aangevoerd door professor Matti Klinge, een bekend opinion-maker: "Rechtstreekse presidentsverkiezingen passen niet in onze traditie, waarin alles wordt opgelost via vertegenwoordigers: omdat een besluit iedereen aangaat, moet erover overlegd worden. Een rechtstreeks beroep doen op het volk beperkt de alternatieven altijd tot twee. Dat is iets wat bij een tweepartijstelsel hoort, zoals in Engeland. Een van de opvallendste lijnen in onze moderne geschiedenis is het streven een politieke tweedeling van het volk te vermijden." Duidelijke taal en ook heel begrijpelijk, als men iets weet van de scherpe tegenstelling die de burgeroorlog van 1918 teweegbracht. Het heeft decennia geduurd voordat die kloof overbrugd was. "Het centrale principe van onze traditie is niet wisseling van de macht, maar overleg en het daarmee bereikte onderhandelingsresultaat." Met andere woorden de consensuspolitiek. Tenslotte heeft men de vrees dat de vorm de inhoud zal gaan overheersen in de campagnes. De kandidaat en niet waar hij voor staat zou alle aandacht voor zich opeisen.

Buitenlandse politiek

De buitenlandse politiek zal ongetwijfeld niet aangepast worden. De zogeheten actieve neutraliteitspolitiek is zo onomstreden, dat discussies hierover tussen de presidentskandidaten verzandden in instemmend gemurmel. Voor de eerstverantwoordelijke in dit opzicht, de president, was dit even gunstig als het voor zijn opposenten ongunstig was. Hij kon niet aangevallen worden, terwijl de anderen zich niet konden profileren. Dat is fnuikend voor stemmenzoekers. Op een aantal ondergeschikte punten was men het vanzelfsprekend wel oneens. Zo wilden de kandidaten met de minste steun, Kivistö en Kajanoja, meer vluchtelingen toelaten en op de defensie bezuinigen. Geen buitengewoon populaire thema's in Finland. Interessanter was de vraag hoever Finland het integratieproces met Europa moet laten doorgaan. De communisten vinden dat men al te ver is gegaan, terwijl vooral ter rechterzijde men economische en politieke winst in het verschiet ziet liggen. Deze kwestie raakt de kern van de Finse buitenlandse politiek. Finland is een onafhankelijke republiek, maar klein en gelegen aan de periferie van Europa. Internationaal legt het niet zoveel gewicht in de schaal en als niet-lid van het Warschaupact en de Navo kan het nooit zijn eigen territoriale veiligheid garanderen. Goede betrekkingen met het buitenland zijn derhalve essentieel. Met Oost en West. En zeker met de directe buur, waarmee Finland een meer dan 1000 kilometer lange grens gemeen heeft, de Sovjetunie. Te vergaande integratie met West-Europa kan de zo gekoesterde neutraliteit op den duur in gevaar brengen. Dat zou het fundament van de republiek Finland doen afbrokkelen. Maar omdat niemand zich dat beter bewust is dan de Finse politicus, lijkt het bezwaar van de communisten vooralsnog niet ernstig te nemen.

Binnenlandse politiek

Neen, de buitenlandse politiek is geen gespreksonderwerp in Finland. Daarom kruiste men liever de degens over de binnenlandse politiek, al probeerde de president zich afzijdig te houden van het gekrakeel. Hij staat boven de partijen. Toch heeft hij wel een taak in de binnenlandse politiek: "Een van de belangrijkste opdrachten van de president is het zorgen voor een regering die kan steunen op een parlementaire meerderheid en die regering steunen in haar werkzaamheden", zoals Koivisto het in een televisiediscussie uitdrukte. Daar rekt hij evenwel niet toe het zich bemoeien met de dagelijkse gang van zaken. Uit deze opmerking kon men eens te meer afleiden dat president Koivisto en minister-president Holkeri geen echte concurrenten waren. Door dat voor het voetlicht te halen, is Väyrynen Holkeri voorbij

gestreefd. Aan de andere kant kon Väyrynen met kritische opmerkingen over het regeringsbeleid indirect ook de president aanvallen. Hierin moest hij maat weten te houden, anders zou zijn agressie zich tegen hem zelf kunnen keren. En hij is nooit in brede kring geliefd geweest. Integendeel.

De kern van zijn kritiek was dat de kloof tussen platteland en stad, door de huidige politiek onoverbrugbaar dreigt te worden. De leegloop van het platteland is al lange tijd een bron van zorg voor diverse regeringen, ook voor die waar Väyrynen zelf deel van uitmaakte. De verstedelijking gaat door, men spreekt van een nieuwe golf. Helsinki en de voorsteden groeien. De arbeidskrachten verdwijnen van het platteland en zij die achterblijven zijn meestal niet de meest initiatiefrijken. Ze verarmen, niet alleen geldelijk, maar ook sociaal. De regeringspartijen vertegenwoordigen grofweg de arbeiders en de witte boorden. De plattelanders raken tussen de wal en het schip. Dat was en is het verwijt van de oppositie. Helemaal ongelijk heeft ze daarmee niet, maar welke maatregelen kunnen een dergelijk omvangrijke verschuiving tegengaan die het gevolg is van een maatschappelijke omwenteling, van de overgang naar een postindustriële samenleving? De resten van agrarisch Finland, zijn die nog te behouden of in te passen in de moderne samenleving? Hoe dan ook, de mensen wie het direct aangaat, die de klappen dreigen te krijgen, hebben zich achter de oppositie gesteld. De regering zal hier ernstig rekening mee moeten houden.

Twee termijnen?

Het meest besproken onderwerp was evenwel het presidentschap. Het gaat om twee vragen. Moet de duur van het presidentschap beperkt worden tot twee termijnen, oftewel twaalf jaar? En moet de macht van de president ingeperkt

worden? De twee vragen hebben natuurlijk met elkaar te maken. Als een president niet langer dan twee termijnen aan kan blijven, houdt dat tevens een beperking van zijn macht in. De president van Finland heeft grote bevoegdheden. Net als die van Frankrijk. Die macht vindt zijn oorsprong in de omstandigheden tijdens het ontstaan van de Finse staat. Na het uitroepen van de onafhankelijkheid raakte Finland verzeild in een burgeroorlog. Dat was in 1918. Om zo'n tweespalt in de toekomst te voorkomen, meende men naast het parlement een sterke macht nodig te hebben. Bovendien waren de Finnen al eeuwenlang gewend aan een dergelijke bestuursvorm. Tot 1809 hadden de Zweedse koningen de koers bepaald en in de vorige eeuw waren dat de Russische tsaren geweest. Een sterke president sloot aan bij de traditie van het land. Na de Tweede Wereldoorlog en in het bijzonder vanaf de jaren zestig werden als overal elders ook in Finland de democratische tendensen sterker. De burger kreeg minder ontzag voor autoriteiten en wilde een woordje meespreken. Daarbij past beter een krachtig, direct gekozen parlement dan een indirect gekozen sterke man aan de top. Koivisto heeft altijd de indruk gewekt de president van het parlementarisme te zijn en niet van bovenaf in te willen grijpen in de democratische besluitvorming, ook al had hij het recht daartoe. Het is hem wel eens verweten. De Finnen waren zo gewend aan Kekkonen die zo niet alle, dan toch veel touwtjes in handen trachtte te houden, dat ze een president die zich wat op de achtergrond hield maar moeilijk konden plaatsen. Vindt Koivisto nu na zes jaar ook dat hij wat meer van zijn macht gebruik moet maken? "Ik ben trouw gebleven aan de rol die ik voor de presidentsverkiezingen had gekozen te zullen spelen", klinkt het cryptisch. Opmerkingen van hem over het inperken van de macht van de president zijn schaarser geworden. En waarom zegt hij niet recht toe recht aan dat twee termijnen voldoende zijn? "Ik heb daar een duidelijke mening over, maar die geef ik nu niet". Waarom niet? Is het zijn befaamde onhandigheid in de contacten met de pers? Of wil hij de verkiezingsstrijd zuiver houden en 1988 niet door 1994 laten overschaduwen? Het enige waar hij zich toe heeft laten verleiden, is de uitspraak dat als zo'n beperking tot twee termijnen doorgevoerd wordt, dat hij accepteert dat die ook voor hem zal gelden.

De andere kandidaten gaven wel hun mening. Holkeri en Kivistö zijn voor een beperking, terwijl de andere twee ertegen zijn. Ook de communisten merkwaardigerwijs. "De beste man moet altijd gekozen worden", voert men aan. Geen politiek argument natuurlijk, maar toegesneden op de kiezers. Zit achter deze

gezond-verstand-opvatting de politieke opvatting dat een stabiele relatie met de Sovjetunie de hoogste prioriteit verdient? Hoe minder wisselingen van de wacht op het hoogste niveau, hoe kleiner de kans is op verstoorde relaties? Opvallend is tenslotte dat de leider van de SDP voor een beperking tot twee termijnen is, en de duur ervan van zes tot vier jaar zou willen terugbrengen. Het is niet goed denkbaar dat Koivisto er een volstrekt andere mening over op na zou houden.

Minder macht voor de president?

Hoe zit het met de inhoudelijke kant van de zaak. Welke bevoegdheden zou de president moeten inleveren? Drie mogelijkheden zijn geopperd. De president moet het parlement niet meer kunnen ontbinden, geen ministers of regering kunnen ontslaan die het vertrouwen genieten van het parlement. Daarnaast moet de invloed van het parlement vergroot worden op de kabinetsformatie. Al deze voorstellen zijn gericht op het versterken het parlementarisme. Het aardige is dat de president die grote bevoegdheden eigenlijk nooit in de praktijk brengt. Het zou hoogstwaarschijnlijk leiden tot een vertrouwenscrisis. En onenigheid tussen belangrijke politieke machten probeert men in het Finland van de consensuspolitiek koste wat kost te vermijden. De leider van de socialisten voelt wel voor de bovengenoemde maatregelen: "Extreem gesteld, bezit de president van Finland zoveel macht, dat het eigenlijk niet natuurlijk is dat een individueel persoon zoveel macht heeft". De president lijkt het eens met zijn partijgenoot, als hij zegt: "De president moet niet tussen beide komen in zulke zaken, die hoofdzakelijk beslissingen van de regering en het parlement zijn". En algemener formulerend stelt hij: "In Finland zou de president naar mijn mening niet de leider in de praktische politiek moeten zijn". Hij lijkt dus niet van gedachten veranderd sinds hij aantrad als president, al heeft het uitoefenen van het ambt heeft wel enige nuances opgeleverd. Maar de Finnen zijn tevreden met hem van wie zijn tegenstanders zeggen dat hij te ver van de mensen af staat en daarom niet deugt als modern staatsman. Kennelijk zal de kiezer dat een zorg zijn. Die herkent zichzelf in hem. Een wat schuchter, verlegen en onhandig aandoend persoon, sympathiek in zijn bescheidenheid, die door hard werken heeft bereikt wat hij bereikt heeft. Eerlijk. Daarin ligt misschien de verklaring voor het verschijnsel waarop een bekend politicus eens wees: "Als wij het antwoord op een vraag niet weten, zijn we ongeschikt voor ons werk, maar als Koivisto het antwoord schuldig moet blijven, zegt men dat hij ook niet alles kan weten".

Op 1 maart wordt hij officieel geïnstalleerd. ■■■■■

Annika Idström, **Mijn broer Sebastiaan**

Oorspronkelijke titel: **Veljeni Sebastian**
Vertaling: **Adriaan van der Hoeven**
Transculturele Uitgeverij Masusa -
Nijmegen, 1987, ISBN 90-6703-008-
2/CIP, prijs f.29,50

Deze roman betekende Idströms doorbraak en deed ook buiten literaire kringen veel stof opwaaien. De roman gaat over catastrofale relaties en legt duistere lagen van het menselijke onderbewustzijn bloot. Het verhaal concentreert zich op een uitzonderlijk begaafde jongen, Antti. Een schaamteloze drang om te heersen leidt hem. Hij is een antiheld die destructie met zich mee lijkt te dragen, waar zijn moeder o.a. het slachtoffer van wordt. Liefde en sexualiteit zijn nauw verbonden met haat en geweld. De indeling in volwassenen en kinderen geldt niet meer. Idströms beeld van een wereld zonder jeugd is schokkend. Toch leeft temidden van deze nachtmerrie, waarin fantasie en werkelijkheid door elkaar lopen, de droom van de menselijke relatie die redding kan betekenen. Mijn broer Sebastiaan is Idströms derde roman. Hij stond in 1987 op de nominatie voor de literaire prijs van de Noordse Raad, die het beste literaire boek in Scandinavië bekroont. In 1986 was de roman gekandideerd voor de jaarlijkse Finlandia-prijs.

David Arter, **Politics and Policy-Making in Finland**

Wheatsheaf Books & St. Martin's Press
1987

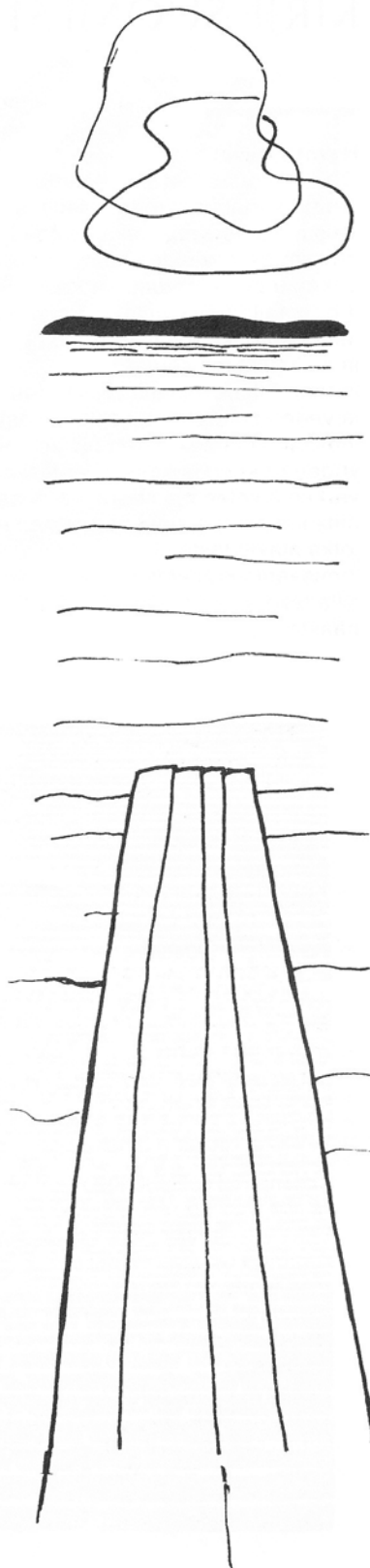
Het boek geeft een analyse van de Finse politieke situatie, de centrale regeringsinstellingen en hoe die werken. De belangrijkste binnen- en buitenlandse politieke ontwikkelingen en gebeurtenissen van de laatste decennia komen aan bod. Hij behandelt een drietal thema's. Het eerste betreft de vraag of er in Finland van een zgn. gepolariseerd pluralisme sprake is. Dat wil zeggen dat in feite alleen de partijen in het centrum van de macht geschikt zijn om te regeren, omdat de vleugelpartijen tegen de bestaande orde zijn en ideologisch scherp tegengesteld. In grote lijnen vindt hij dat de Finse situatie aan deze omschrijving beantwoordt. Het tweede thema betreft het karakter van het Finse regeringssysteem, vooral de positie van de president daarin. Ten derde behandelt hij het politieke besluitvormingsproces en vraagt hij zich af of er in Finland nog sprake is van consensuspolitiek of dat het een corporatieve staat is. De consensuspolitiek vindt zijn oorsprong in

de buitenlandse politiek en is van daaruit werkzaam geworden in de inkomstenpolitiek en op andere terreinen van de binnenlandse politiek. Aan het slot blijkt de auteur vooruit naar het jaar 2000 en spreekt hij zijn overtuiging uit dat Finland dan nog een pluralistische democratie zal zijn. David Arter is lector aan de polytechnische universiteit van Leeds.

Jukka Paastela, **Finland's New Social Movements.**

Tampereen yliopisto 1987.

Een zorgvuldige documentatie over de Groenen in Finland, de problemen die ze kennen wat betreft organisatie, leiding en het komen tot gemeenschappelijke standpunten. Van een enkele Groene Beweging kan men in feite niet goed spreken. Er zijn zeker zeven lijnen binnen de partij te onderscheiden, zodat het meestal onmogelijk is het stemgedrag te voorspellen.

KIRJE SUOMESTA

Ritva Menet

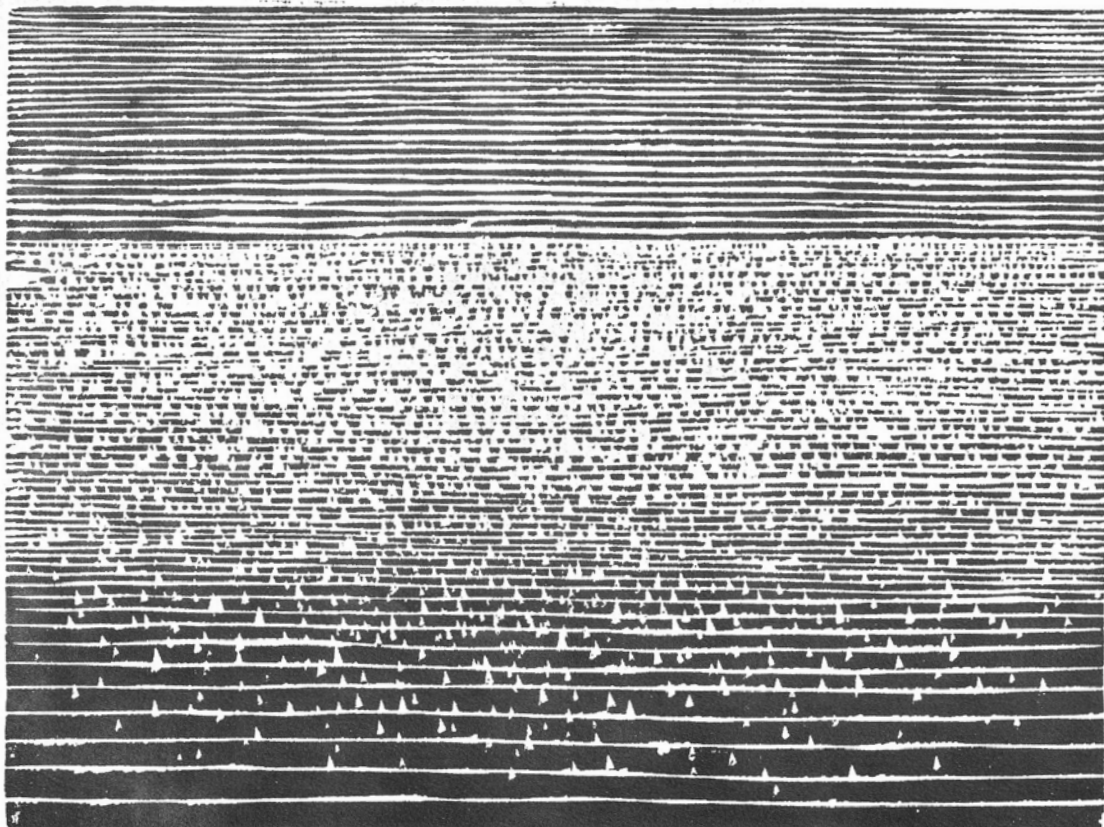
Hyvät ystävät,

Olemme nyt olleet viisi päivää Suomessa. Kaikki tuntuu vähän sadunomaiselta, se ehkä johtuu näistä maisemista, jotka ovat kuin kauniita postikortteja, ainakin tässä mökkimä lähellä. Viikon lopulla lähdemme Keski-Suomeen. Siellä luonto taitaa olla vieläkin kauniimpi ja varmasti lempeämpi kuin nämä rannikon uljaat mutta karut ja kallioiset maisemat.

Ihanan hiljaista täällä on, kuuluu vain linnun laulu ja veden solina rantakallioita vasten. Vain pari ihmistä olemme näiden päivien aikana nähneet, yhden onkijan ja kaksi miestä, jotka laskivat verkkoja veteen ja seuraavana aamuna tulivat niitä kokemaan sekä muutaman moottoriveneen, jotka ajavat tästä ohi.

Ihmisiäni kuulemme joskus jostakin kaukaa, sillä tyyni vesi kantaa äänen pitkän matkan pästä.

Eräänä päivänä satoi niin valtavasti, että ilma ja veden pinta olivat yhtä harmaata massaa. Oli kuitenkin rauhoittavaa katsella, kuinka sadeepisarat pirstoutuivat meren pintaan ja sulautuivat taas yhdeksi suureksi massaksi, samaksi, josta olivat syntyneet. Niin kiertokulku taas alkaa. Illalla usva kietoi vaippaansa meren ja metsän, jossa vesi tippui vielä pitkän aikaa sen jälkeen kun sade oli lakannut. Aamulla auringon noustessa ja maan lämmitessä usva vähitellen häipui, metsän linnut alkoivat lennellä edes takaisin mökin ympärillä jokapäiväisissä puuhissaan. Metsässä kävellessäni löysin puusta pudonneen linnunpesän, se oli tyhjä, ehkä jo käytetty, en tiedä, mutta joka tapauksessa kuin pieni taideteos, sisältä vuorattu höyhenillä, ulkoa vihreällä pehmeällä sammalla. Kuinka osaa lintu sellaisen rakentaa vain nokallaan, minä en sitä

Ritva Menet Kuitamo järveltä.

Jari Lehtinen 1988.

edes käsiäni käyttäen saisi aikaan. Iltaisin auringon laskun jälkeen, kun hyönteiset alkavat tanssinsa veden yläpuolella, näkee hopeakylkisten kalojen hyppivän saadakseen kiinni hyönteisen. Hetken päästä näkyy vain yhä suureneva rengas vedessä, kala on poissa, ehkä hyönteinenkin ja vain hiljaisuus vallitsee. Mutta kala, joka sai hyönteisen, voi puolestaan joutua lokin saaliksi, niin luonnon kiertokulku on. Kaikki täällä on niinkuin pitääkin (tai pitäisi) olla, niin tavallista, kaikella on alkunsa ja syynsä, miksi niin on tai tapahtuu. Kaikkiin kysymyksiin on vastaus valmiina jo kysymyksessä itsessään. On vahinko, ettei aina näin voi elää, mutta on hyvä, että ainakin silloin tällöin on tilaisuus olla täällä ja nauttia tästä sydämen pohjasta, kerätä voimia tulevia aikoja varten. Voi tallettaa ajatukset ja kuvat, jotka täällä syntyvät, niin että sitten kun on taas mukana jokapäiväisissä kiireissä ja tuntuu, ettei jaksaa, voi sulkea silmänsä, antaa ajatusten lentää ja niin saavuttaa sama rauha, joka täällä mökissä meren rannalla on niin itsestään selvää, niin tavallista. Miten ihana raukea olo on saunan jälkeen, takka lämmittää, ulkona hämärtyy, mutta yö ei enää pimene. Me istumme ja nautimme siitä, että mitään ei tarvitse, mihinkään ei ole pakko, me olemme vain. Lomaterveisin.

Lieve vrienden,

Vijf dagen zijn we nu in Finland. Het lijkt allemaal een beetje sprookjesachtig. Dat komt misschien door de natuur, die soms net een schitterende prentbriefkaart is, zeker vlak bij ons huisje.

Aan het eind van de week vertrekken we naar Midden-Finland. Daar zal het landschap nog mooier en lieflijker zijn dan hier, aan deze prachtige maar schaars begroeide kust.

De stilte hier is weldadig, de enige geluiden zijn die van de vogels en de kabbelende golven tegen de rotsen. Slechts een paar mensen hebben wij in deze dagen gezien, een hengelaar en twee mannen die hun netten kwamen uitzetten en ze de volgende ochtend weer kwamen ophalen, plus een enkele motorboot die hier langs komt varen.

Soms horen we stemmen in de verte, het rimpelloze water draagt de geluiden over grote afstanden.

Op een dag regende het zo erg, dat de lucht en de zee n loodgrijze massa vormden. Het was evenwel rustgevend om te zien, hoe de regendruppels op het water uiteenspatten en weer n werden met die grote watermassa waaruit ze ontstaan waren. En zo begint de kringloop weer.

's Avonds waren de zee en het bos, waar de druppels van de bomen vielen nog lang nadat de regen was opgehouden, in nevelen gehuld. 's Morgens, toen de zon opkwam en de aarde warm begon te worden, trok de nevel geleidelijk op. De vogels uit het bos begonnen om ons huisje heen en weer te vliegen, druk met hun dagelijkse bezigheden. Tijdens een wandeling in het bos vond ik een vogelnestje, uit de boom gevallen en leeg, misschien al wel gebruikt, ik weet het niet. Het was net een klein kunstwerk, van binnen bekleed met veertjes, de buitenkant met groen zacht mos bedekt. Hoe kan een vogeltje zoiets alleen met zijn snavel tot stand brengen, terwijl ik het niet eens met mijn handen voor elkaar zou krijgen?

's Avonds na zonsondergang beginnen de muggen hun dans boven het water. Dan zie je de zilverglanzende vissen springen om ze te vangen. Na een poos is er alleen nog maar een steeds groter wordende kring in het water, de vis verdwenen, de mug misschien ook en verder alleen stilte. Maar de vis, die misschien de mug ving, kan op zijn beurt weer de prooi worden van een meeuw. Zo is de kringloop in de natuur.

Alles is hier zoals het moet zijn (of zou moeten zijn), zo gewoon. Alles heeft zijn

oorsprong, zijn reden voor waarom alles is zoals het is of gebeurt zoals het gebeurt. Op alle vragen ligt het antwoord al besloten in de vraag zelf. Het is jammer dat je niet altijd op deze wijze kan leven, maar het is goed dat je af en toe hier kan zijn en met heel je hart ervan kan genieten, krachten verzamelen voor de komende tijden. De gedachten en beelden die hier ontstaan, kunnen worden opgeslagen, zodat wanneer de dagelijkse besommeringen je opslokken en je het gevoel hebt niet alles meer aan te kunnen, je de ogen kunt sluiten, je gedachten kunt laten wegdwalen om zo diezelfde vrede te bereiken, die hier in het huisje aan de zee zo vanzelfsprekend, zo gewoon is. En dan, wat een heerlijke loomheid na de sauna, de open haard straalt warmte uit, buiten valt de schemering, maar echt donker wordt het niet. Wij zitten te genieten in de wetenschap dat niets hoeft, niets moet.

Met vakantiegroeten.

(vertaling Kaija Molenaar-Arvila)

mededelingen

MANAGEMENT VOOR VROUWEN

De organisatie International Management for Women zal dit jaar in Finland een opleidingsinstituut opzetten. Het zal zich in de eerste plaats bezig houden met de opleiding van vrouwen tot managers. De Ministeries voor Handel en Industrie staan positief tegenover deze ontwikkeling. Het centrum van het instituut komt in Tampere, maar de opleidingen kunnen ook elders in Finland en in het buitenland gegeven worden. Er bestaan wel dergelijke opleidingsinstituten, maar die zijn sterk gericht op mannen. Daarom nu deze opleiding speciaal voor vrouwen.

SYMPOSIUM NEDERLAND-FINLAND

In het culturele centrum Hanasaari bij Helsinki is in november van het afgelopen jaar een tweedaags symposium gehouden over de betrekkingen tussen Nederland en Finland. De bijeenkomst was georganiseerd door het historisch genootschap Henrik Gabriel Porthan. De discussie concentreerde zich op de positie van kleine landen in de wereld en de culturele uitwisseling tussen kleine mogendheden onderling. De historicus professor Von der Dunk uit Utrecht liet zien hoe de geografische realiteit en de natuurlijke grondstoffen de macht van Nederland beïnvloed hebben. Hij sprak over de schijnbare neergang van de Nederlanden vanaf de Gouden Eeuw. Professor Mead uit Londen bekeek de zaken vanuit Brits perspectief. Kleine landen vormen volgens hem een aparte groep naast de supermachten en de grote mogendheden. De heer Lenstra van de Nederlandse ambassade in Helsinki benadrukte het gevaar van al te vergaande Europese eenwording en gelijkgeschakeling. De identiteit van een land zit vooral in de cultuur en die mag niet verloren gaan. Dat zou verarming betekenen. Professor Litzn van het Finse Rijksarchief had onderzoek gedaan naar vroege Fins-Nederlandse betrekkingen. Vooral door de handel bleken beide landen met elkaar in contact gekomen. Nederlandse zeevaarders waren de eerste die de Finse kustwateren in kaart hebben gebracht. De heer Van der Hoeven uit Groningen sprak over de culturele betrekkingen vanaf de vorige eeuw tussen Nederland en Finland, met de nadruk op de letterkunde. De publicaties en vertalingen in Nederland lijken in hoge mate bepaald te worden door de maatschappelijke en politieke ontwikkelingen in Finland. De historicus professor Blom uit Amsterdam verbaasde de Finse toehoorders met zijn uitleg van de typisch Nederlandse verzuiling, waarbij

hij ook degenen die zich niet verzuild waanden als een zuil bezag. Op de tweede dag gaf professor Jussila uit Helsinki een verrassende visie op het ontstaan van de Finse onafhankelijkheid en liet de geschiedkundige Gerner uit Lund zien hoe de Russen aankeken en nog altijd aankijken tegen de politiek van Finland en Zweden. Zweden is in hun ogen niet neutraal, maar de facto een bondgenoot van de Navo-landen, wat belangrijke consequenties heeft voor de Sovjetpolitiek tegenover Finland.

FINLANDIA-PRIJS

Helvi Hämäläinen heeft op 7 januari de jaarlijkse Finlandia-prijs van 100.000 FM gekregen voor haar dichtwerk 'Sukupolveni unta' (Droom van mijn generatie). Het is de vierde keer dat de prijs is uitgereikt. De schrijfster zelf had geen moment geloofd dat zij zou winnen. Toen het resultaat bekend gemaakt werd, riep ze uit: "Dit is maar een spelletje, nietwaar?", maar voegde later toe dat spelletjes nodig zijn.

Aanvankelijk was er nogal wat kritiek uitgeoefend op het grote aantal voorkandidaten. De prijs zou zo niet meer aan zijn doel beantwoorden, namelijk aanzetten tot lezen, tot vergelijken van de verschillende boeken die kandidaat gesteld waren. Nu Hämäläinen, die al 80 jaar is, gewonnen heeft, is de kritiek verstomd. Het is een goede keus. Andere grote kanshebbers waren Hannu Salama met 'Amos ja saarelaiset' (Amos en de eilandbewoners) en Christer Kihlman met 'Gerdt Bladhin tuho' (De ondergang van Gerdt Bladh).

Over 'Sukupolveni unta' schrijft de jury onder voorzitterschap van Yrjö Varpio: "Het spreekt duidelijke en krachtige taal over de vragen van het bestaan. De gedichten van Hämäläinen ontstaan uit de Finse poëtische traditie en zijn nauw verbonden met de huidige tijd en de geschiedenis van zowel Finland als de hele mensheid. Haar krachtige beeldende taal is het bewijs voor de ruime mogelijkheden van de taal. Het is persoonlijk, maar tevens is al het onnodige eruit gezeefd. De centrale thema's maken de bundel tot een krachtig geheel. Uit de bundel komt een levenslang geloof in de betekenis van het woord naar voren."

Hämäläinens productie is groot: 17 romans, 10 gedichtenbundels en 3 toneelstukken in versvorm. Opvallend is dat ze twintig jaar gezweven heeft voordat ze deze 'droom van haar generatie' uitbracht. Heeft ze niets geschreven in die tijd? "Lieve tijd! Ik weet niet hoeveel manuscripten, dagboeken, herinneringen, gedichten en romans ik in de la heb liggen! Ik heb al veel verbrand en veel zal ik nog prijs geven aan de vlammen". Deze

nieuwe bundel is in de loop der jaren ontstaan. Grote zaken worden erin aangesneden: dood, oorlog, vernietiging, verlies. Moeilijke thema's derhalve. Het is poëzie van de zintuigen. De zomerse Finse natuur is haar een bron van inspiratie, maar ook de cultuur brengt haar tot poëzie. "Ik schrijf, omdat schoonheid me gek maakt, ik ben als een tempel waarin een vervolgde god zijn toevlucht heeft gezocht". Het is een bijzondere gewaarwording je te realiseren dat deze vrouw in de jaren dertig goed bevriend was met literaire grootheden als Katri Vala en Olavi Paavolainen. Ze is een levende brug naar het verleden.

VOLKSMUZIEK

De volksmuziekgroep Neljä treedt op met een volledig Scandinavisch programma. Zij bespelen daarbij accordeon, piano, kantele, gitaar, mandoline, rebec, vedel, balalaika, blokfluit, draaiier en hakkebord. Inlichtingen bij: Maisa van der Kolk, tel.02992-1545.

KANSANMUSIIKKA

Kansanmusiikkiryhmä Neljä esittää ohjelmaa, joka koostuu kokonaan pohjoismaisista kappaleista. He soittavat mm. hanuria, pianoa, kanteletta, mandolinia, balalaikaa ja nokkahuilua. Lisätietoja: Maisa van der Kolk, puh.02992-1545.

NIEUW FINS-NEDERLANDS WOORDENBOEK

In Finmail nummer 2 meldden we reeds het verschijnen van het eerste Fins-Nederlands-Fins woordenboek van Henk en Aune Schouwvlieger. Eind 1987 heeft de heer R. 't Hooft een Fins-Nederlands woordenboek uitgebracht. Het bevat 21000 trefwoorden. Voor f.25,- (excl.verzendkosten) verkrijgbaar via Intertaal te Amsterdam (ISBN 951-99877-1-1). In een volgend nummer komen we hierop terug.

UUSI SUOMI-HOLLANTI SANAKIRJA

Jo Finmailin toisessa numerossa ilmoitimme ensimmäisen, Henk ja Aune Schouwvliegerin laatiman, suomi-hollanti-suomi sanakirjan ilmestymisestä. Viime vuoden lopulla julkaisi R.'t Hooft suomi-hollanti sanakirjan. Se sisältää 21000 sanaa. Kirja maksaa 25 guldemia ja sen voi tilata Amsterdamin Intertaalista (ISBN 951-99877-1-1). Palaamme aiheeseen syvemmin myöhemmin.

KESÄLUKIOSEURA ry
Korkeavuorenkatu 25 A 1
00130 Helsinki
puh.90-605264/605239

ULKOSUOMALAISKURSSIT 1988

1. LIMINKA 2 - 12.6.1988

Nordjobb-harjoitteluun saapuville yli 17-vuotiaille ulkosuomalaisnuorille suomen kieleen, kulttuuriin, historiaan, yhteiskunnalliseen tilaan ja työelämään perehdyttävä kurssi.

2. PASTUSKERI 3 - 17.7.1988 (saari Porin edustalla)

8-11-vuotiaille, ennen kaikkea paluumuuttajalapsille tarkoitettu suomen kielen ja Suomi-tietouden kurssi.

3. KUKASRANTA I 4 - 17.7.1988 Taavetti

14-16-vuotiaille ulkosuomalaisnuorille, yhdistetty kesäkurssi samanikäisten suomalaisnuorten kanssa - suomen kieltä, suomalainen ja kansainvälinen ruokakulttuuri, Suomen luonto.

4. KITEE 18 - 31.7.1988

12-14-vuotiaiden ulkosuomalaisten nuorten kesäkurssi ruotsinsuomalaisten opettajien johdolla - tavoitteena oppia paremmin tuntemaan suomalaista elämää ja työskentelemään yhdessä eri maista tulevien nuorten kanssa, suomen kielen harjaannuttaminen.

5. VIITTAKIVI II 17 - 25.7.1988 Hauho

16-20-vuotiaille ulkosuomalaisnuorille - suomen kieltä, kulttuuria, historiaa, nykypäivää. Osanottajat voivat hakeutua kurssin jälkeen kesälukioihin tai työharjoitteluun.

6. KUKASRANTA II 18 - 30.7.1988 Taavetti

15-17 vuotiaille ulkosuomalais- ja paluumuuttajajanoorille -suomen kielen taidon vahvistaminen, suomalaiseen yhteiskuntaan, Suomen luontoon perehdyttävä kurssi.

7. RUHALAN kesä 1 - 10.8.1988 Ruovesi

7-11-vuotiaille ulkosuomalaislapsille, tälle kurssille voivat hakeuta myös vain hieman suomea osaavat lapset.

8. VIITTAKIVI II 12 - 15.8.1988 Hauho

Palauteseminaari Limingan kurssille osallistuneille ja Viittakivi I:een osallistuneille ulkosuomalaisnuorille.

9. Paluumuuttajien perheleiri elokuu 1988 (tarkempi ajankohta ja paikka vielä päättämättä).

Lisäykset / muutokset mahdollisia.

HELMIKUU

1. - 18. Groningenissa
Daan van Kampenhout
Suomessa oleskelun muokkaamista
tauluiksi ja muiksi taideobjekteiksi
Osoite: Het Lokaal, Kleine Kromme
Elleboog 9

FEBRUARI

1 tot 28 in Groningen
Daan van Kampenhout
Een verwerking van een verblijf in Finland
in doeken en objecten
Adres: Het Lokaal, Kleine Kromme
Elleboog 9

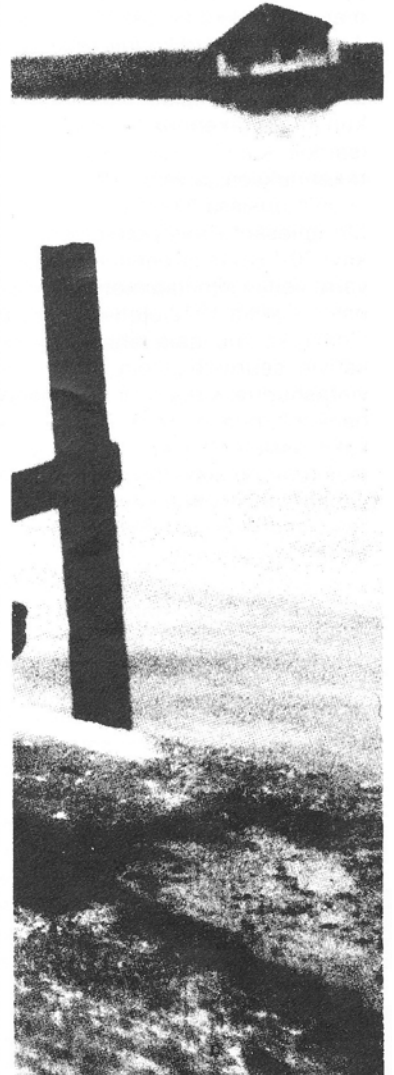
SCANDINAVIË-AVONDEN

In aansluiting op de Scandinaviëbeurs (januari 1988), worden er op verschillende plaatsen in het land een aantal Scandinavië-avonden gehouden. Daar kan men informatie krijgen over Denemarken, Finland, Zweden, IJsland en Noorwegen. Entree: f.7,50 p.p.

Niille, jotka haluavat tietoja Tanskasta, Suomesta, Ruotsista, Islannista ja Norjasta, on siihen nyt erinomainen tilaisuus, sillä ympäri Hollantia järjestetään joukko Skandinavia-iltoja, joihin tiedonnälkäiset voivat osallistua. Pääsymaksu f.7,50

Leeuwarden: maandag 29-2, zalen Schaaft
Groningen: dinsdag 1-3, congrescentrum
Het Tehuis
Hengelo: dinsdag 8-3, zaal Luttikhuis
Eindhoven: donderdag 10-3,
recreatiecentrum Tongelreep
Arnhem: dinsdag 15-3, hotel Haarhuis
Rotterdam: donderdag 17-3, gebouw
Palace
Den Haag: dinsdag 22-3, Nederlands
Congresgebouw
Utrecht: donderdag 24-3, Jaarbeurs-
Congreszaal Irenahal
Haarlem: dinsdag 29-3, wijkcentrum
Schalkehef

Puhuva beo
päivää, mitä kuuluu,
terve, s:tana,
KAPTEENIN LINTUKAUPPA
Uudenmaankatu 27, Hki.
P. 640294, 648276.

MERIMIESKIRKKO ON KAIKKIEN KÄYTETTÄVISSÄ

Anna te Velde - Luoma

Merimieskirkko on kirkko merimiehiä varten, mutta siirtolaiset pääsevät hyvälle kakkossijalle, tämä on merimieskirkon virallinen ohjesääntö. Hollannissa asuvalle suomalaiselle Rotterdamin toimipiste on tuttu ainakin hengentuotteestaan Johtoloistosta ja joulumyyjäisistään. Moni on myös käynyt joulukirkossa.

"Ennen oli miehet rautaa..."

Suomen merimieslähetykseura perustettiin 1875 palvelemaan suomalaisia merimiehiä ulkomailla, joita jo aiemmin perustetut Ruotsin ja Norjan merimieskirkot eivät kielitaidon puutteesta kyenneet auttamaan. Ensimmäinen suomalainen merimieskirkko perustettiin Lontooseen jo 1882, Antwerpeniin kirkko tuli 1905. Sieltä pappi kävi myös Rotterdamissa, kunnes 1927 täällä voitiin avata oma toimipiste. Toiminta keskeytyi 1940, kun kirkkorakennus tuhoutui pommituksissa (samoin kuin Lontoon, Hampurin ja Hullin rakennukset), ja vasta 1955 voitiin aloittaa uusin voimin uusissa tiloissa. Suomen Merimieskotiyhdistyksen toiminta Rotterdamissa kävi 70-luvulla tarpeettomaksi, ja tästä liikenevät varat voitiin sijoittaa merimieskirkon lisätilojen oston, jotka 1972 otettiin käyttöön. Nykyisiin tiloihin kuuluu laaja piha saunoineen, keittiö, kahvio, seurustelutiloja, toimisto, kirjasto, vierashuone, kirkkosali sekä asunnot henkilökunnalle. Henkilökuntaan kuuluu pappi, kaksi assistenttia, emäntä, apuemäntiä, mutta joukkoon on laskettava vielä perheet ja kaikki vapaaehtoistyötä tekevät.

Nyky aikaistumisen myötä on merimieskirkonkin toimenkuva muuttunut. Laiva poikkeaa satamaan nykyisin niin lyhyeksi aikaa, ettei miehistö aina ehdi maihin ollenkaan. Niinpä assistentti tai pappi lähtee heitä laivalle tapamaan. Laivalla on keskimäärin 20:n hengen miehistö ja tavoitteena on tavata jokainen henkilökohtaisesti - ja sanoa muutakin kuin päivää. Jos aikaa riittää, miehiä kyyditetään pikimmiten saunaan tai esim. urheilukentälle, tätä varten on käytössä kaksi pikkubussia. Pyörille merimieskirkko siirtyikin jo parikymmentä vuotta sitten. Satama-aikojen lyhyys on myös syynä uusimpaan toimintamuotoon: joku kirkon henkilökunnasta lähtee laivan mukana merille, jopa viikkokausiksi kerrallaan. Näin tavoitetaan määrällisesti vähemmän ihmisiä, mutta tapaamisen laatu paranee.

Rotterdam on toimipisteenä suuri, sekä talona että henkilökuntansa puolesta. Vain Lontoo ja Hampuri ovat suurempia, mikä johtuu

siirtokuntien suuresta koosta. Rotterdam on vilkkaan laivaliikenteen ansiosta ollut tähän asti tyyppillinen merimieskirkko. Vuonna 1984 laivoja kävi ennätysmäärä, 450 kappaletta. Nyt merenkulun kriisi näkyy jo Rotterdamissakin, laivoja oli viime vuonna vain 275, kun niitä 70-luvulla kävi keskimäärin 350 vuodessa. Jos laivat tulevaisuudessa entisestään vähenevät, merkitsee se muutoksia myös merimieskirkolle: on joko keskityttävä kokonaan siirtolaisiin tai ryhdyttävä kansainväliseksi merimieskirkoksi, jollainen mm. Suomen Haminaan on suunnitteilla.

"Merimies ei suinkaan ole meille arvokkaampi kuin täällä asuva suomalainen siirtolainen, mutta merimiestä on tavattava hänen ehdoillaan - laiva on satamassa vain hetken. Siirtokunta sen sijaan on täällä aina", sanoo Kaarlo Kalliala, joka on toiminut Rotterdamin kirkon merimiespappina

viimeiset viisi vuotta. Hanen mielestään merimiestyön ja siirtokunnan hoitaminen sujuu rinnakkain, vaikka joskus onkin vaikea jakaa aika mielekkäästi, kun satamaan sattuu samalle päivälle kuusi suomalaista laivaa ja kirkolla on samaan aikaan joulumyyjäiset. Kallialan mukaan suomalainen siirtokunta Hollannissa on aivan liian pieni että tänne koskaan saataisiin henkilökuntaa kirkon ulkosuomalaisyön keskuksesta. Merimiesten ansiosta tänne kuitenkin on saatu näinkin suuri ja monipuolinen toimipiste, josta myös siirtokunta hyötyy. Lontoossa ja Hampurissa taas alunperin merimiehille perustetun kirkon toiminta pysyy nykyisin käynnissä siirtolaisten suuren määrän ansiosta, mutta ovet ovat tietysti auki myös merimiehille. "Tällä tavalla merimiehet ja siirtolaiset hyödyttävät toinen toisiaan".

Siirtolaiset

Kallialan mielestä suomalaiset ovat yleensä sopeutuneet hyvin uuteen kotimaahansa, mikä johtune siitä, ettei Hollanti lopultakaan kovin paljon eroa Suomesta. Sopeutuminen etenee hänen mukaansa kolmessa vaiheessa: ensimmäisessä vaiheessa suomalainen sopeutuu

niin raivokkaasti, että kieltää suomalaisuuden kokonaan itessään. Seuraava vaihe tuo luonnollisen reaktion, kun huomataan ettei yhtäkkinen identiteetin muuttaminen olekaan mahdollista - nyt kielletään ympärillä oleva maailma, vain Suomi ja suomalaisuus merkitsevät jotakin. Kolmannessa vaiheessa päästään synteesiin, tasapainoon: omaa taustaa ja identiteettiä unohtamatta toimitaan uudessa yhteiskunnassa. Tähän kasvaessaan siirtolainen rikastuu ihmisenä. Osa siirtolaisista ratkaisee sopeutumistapahtuman kivuliaimman vaiheen jäämällä pysyvästi joko ensimmäiseen tai toiseen vaiheeseen: suomalainen yrittää siten joko olla kokonaan hollantilainen tai jää ikuisiin taisteluasemiin vastassaan koko hollantilainen yhteiskunta.

Suomalaisten erityisongelmaksi Kalliala mainitsee yksinäistymisen, joka usein seuraa avioeroa tai aviopuolison kuolemaa. Tällöin huomataan, miten paljon on eletty puolison kautta. Sopeutuminen maahan on sekini ehkä jäänyt puolinaiseksi, mutta paluu Suomeenkaan ei enää ole realistinen. Yksinäistyminen saattaa johtaa mielenterveyden ongelmiin tai alkoholismiin.

Mm. näitä ongelmia varten on merimieskirkolla viitisen vuotta sitten kokeiltu ystäväpalvelutoimintaa, mutta yhteydenottoja tuli verrattain vähän. Ryhmä on silti edelleen olemassa ja toimii tarpeen vaatiessa. On myös pidetty avioliittokurssi pari vuotta sitten. Viime vuosien aikana on ympäri Hollantia syntynyt naisten piirejä, jotka Kallialan mukaan palvelevat muun ohella samaa päämäärää kuin ystäväpalvelu. Piiristä voi löytää jonkun, jolle tarpeen tullen haluaa ja voi avautua. "Ihmiset voivat enemmän auttaa toisiaan, antaa ymmärtää olevansa käytettävissä. Suomalainen hakee usein

apua turhan myöhään, kun on enää vaikea tehdä mitään".

Kalliala kertoo viihtyvän työssään, joka on vaihtelevaa, itsenäistä ja roolitonta - häneltä ei vaadita kaavamaista papillisuutta. Koti-ikävä ei pääse vaivamaan, sillä kirkolle tulee valtava määrä suomalaisia lehtiä, ja Suomessa käydään kerran vuodessa perheen kanssa kesälomalla. Tulevaisuudensuunnitelmat ovat vielä hämärän peitossa: työsopimus loppuu vuoden kuluttua, mutta sitten sitä voi jatkaa aina vuodeksi kerrallaan. Kysymykseeni mitä hän ehkä toivoisi täkäläiseltä seurakunnaltaan saan vastauksen: "Voisitte olla vähän kirkossakäyvämpää. Se tekee hyvää ihmiselle ja saarnatkin paranasivat". Maailman vanhin merenpinnan alapuolella oleva merimieskirkko on kaikkien suomalais-hollantilaisten maakrapujenkin käytettävissä.

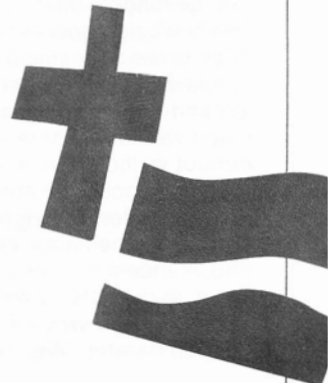
Rotterdam merimieskirkon toiminta pähkinäkuoressa:

- Johtoloisto jokaiseen suomea ymmärtävään kotiin
- jumalanpalvelukset (myös etäis-), kasteet, vihkimiset, muut kirkolliset toimitukset
- kahvio avoinna päivittäin klo 14-22, josta voi myös ostaa mukaan suomalaisia elintarvikkeita ja lehtiä
- sauna on lämmin tiistaisin, perjantaisin ja lauantaisin
- myyjäisvarastoa on myynnissä läpi vuoden
- konserteja, juhlia, kursseja, näyttelyitä
- siirtokuntakirjasto käytettävissä
- kirkon tiloissa toimii lauantaioulu
- vaikutusmahdollisuus kirkkotoimikunnassa (vaalit jouluna)

Samenvatting:

De Finse zeemanskerk in Rotterdam is er allereerst voor zeelui. De organisatie is gesticht in 1875. In 1927 kwam er een centrum in Rotterdam, dat in WO II werd verwoest. In 1955 opnieuw gestart. In 1972 uitbreiding. Aard van het werk is in de laatste jaren veranderd doordat schepen korter in de haven blijven en de bemanning soms helemaal niet meer aan land komt. Als de zeelieden niet naar de kerk komen, gaat de kerk naar de zeelieden. Na 1984 afname aantal schepen in haven Rotterdam. Dat leidt in de toekomst wellicht tot andere activiteiten; bijv. meer gericht op Finse emigranten, die volgens pastoor Kalliala drie fasen in de aanpassing doorlopen: 1. poging tot volledige integratie, onkenning van het Finse; 2. reactie op zo'n onmogelijke integratie: alleen Finland en

het Finse van belang; 3. synthese, evenwicht tussen oud en nieuw. Sommigen blijven in 1ste of 2de fase steken. Specifieke problemen zijn eenzaamheid na scheiding of overlijden partner. Gevolg geestelijke problemen en soms alcoholisme. De kerk heeft daartoe zgn. vriendendienstactiviteiten georganiseerd, waar echter niet veel respons op is gekomen. Kalliala is tevreden, blijft zeker nog een jaar, misschien ook langer. Activiteiten in het kort: blad Johtoloisto; kerkdiensten e.d.; caf; sauna; bazaar; concerten, cursussen, feesten, tentoonstellingen; zaterdagschool.

TUSSEN VERBEELDING EN WERKELIJKHEID

ANNIKA IDSTRÖM IN NEDERLAND

Adriaan van der Hoeven

"Jij kent het boek beter dan ik", lacht ze verontschuldigend, "ik heb het niet meer gelezen nadat ik het geschreven had. Wat gebeurde er toen ook weer precies in het verhaal?" Een eigenaardige gewaarwording voor een lezer, al is hij dan ook de vertaler, om een auteur te vertellen wat die heeft geschreven. "Vertalers zijn vreselijk, ik bedoel, ze lezen zo nauwkeurig, ze wijzen me altijd op detailfouten. Kan dat en dat zich wel om zeven uur afspelen, omdat je eerder toch schreef, dat het nog maar in het begin van de middag was..."

Ze is langer dan ik had verwacht als ik haar ontmoet in de gang van haar Amsterdamse hotel. Dat was in november, toen ze een week in ons land was om de vertaling van haar roman "Mijn broer Sebastiaan" te promoten.

Blauwe hemel

"Vroeger was ik heel verlegen, durfde ik bijna niets te zeggen. Maar dat is veranderd in de Verenigde Staten, de mensen daar zijn zo spontaan, volstrekt anders dan ik gewend was. Ik ben daar eigenlijk heel onvoorbereid terecht gekomen. Op een dag kreeg ik een telefoontje van het Informatiecentrum voor Finse literatuur en vroeg men mij of ik zin had om een tijd Finse taal en literatuur aan de universiteit van Minnesota te geven. Dat was de plaats van Börje Vähämäki, die toen voor enige tijd in Stockholm werkte. Kan ik dat wel, is mijn Engels wel goed genoeg? schoot er door me heen. Maar ik ben gegaan en ik heb het ontzettend naar mijn zin gehad. Ik ga er zeker weer eens naar terug." Ze had toen al twee romans geschreven, waarvan vooral de tweede goed ontvangen was. "Ja, van die tweede, 'Isäni rakkaani' (Mijn vader mijn lief), heb ik het gevoel dat ik daar mijn eigen geluid in heb gevonden, daar herken ik mijn eigen stem in. Dat heeft zich doorgezet in 'Veljeni Sebastian' (Mijn broer Sebastiaan). Mijn eerste roman 'Sinitaivas' (Blauwe hemel) had als het ware ook iemand anders kunnen schrijven. Het is niet zo eigen van toon. Tamelijk conventioneel, wat ieder debuut wellicht wat is. Ik was toen gescheiden en met mijn dochttertje apart gaan wonen in een van de voorsteden van Helsinki. Dat was voor het eerst dat ik helemaal een huishouden van mezelf had. Ik moest het zelf zien te roeien. Daar in die buurt, in die flats, kazernes bijna, daar woonden allerlei andere vrouwen, die soms helemaal niets te doen hadden. Werkloos, weinig inkomsten,

veel eenoudergezinnen. Die kwamen elkaar tegen bij de supermarkt, een heel leeg bestaan. Ze hadden natuurlijk allemaal een eigen leven, maar het ging langs elkaar heen, had ik de indruk. Ik kreeg toen het idee om het leven van een paar van die vrouwen te beschrijven, ze in het verhaal met elkaar in contact te brengen. Ik zou het niet een feministisch boek willen noemen, al lijkt het onderwerp wel in die richting te wijzen. Nee, ik voel me geen feministisch schrijfster. Maar goed, dat was mijn eersteling."

Biologie en taal

Annika Idström is tamelijk laat met schrijven begonnen. Ze debuteerde op haar dertigste. Voor een prozaïst vindt ze dat niet erg, die moet levenservaring hebben, dat is zijn materiaal. Dichters beginnen in Finland aanmerkelijk jonger. Volgens haar zijn het vooral de vrouwelijke auteurs die op wat latere leeftijd gaan publiceren. "Dat komt door de biologische rol van de vrouw, die eerst de kinderen moet 'wegzorgen'", legt ze uit, "dan pas kan ze zich aan het schrijven wijden. Ik heb zelf een kind, ze is nu vijftien, en ik heb aan den lijve ondervonden dat het vrijwel onmogelijk is de rol van moeder te combineren met het schrijverschap. Ik heb het gedaan. Gelukkig is mijn dochter evenwichtig en heeft ze er niet zo onder geleden, maar moeilijk is het. Een schrijver werkt niet van acht tot vier en houdt dan op. Hij denkt steeds aan zijn boek en zijn figuren. De werkelijkheid van de roman wordt heel groot, groter dan de echte werkelijkheid bijna. Dat betekent dat je verstrooid bent en niet zoveel aandacht hebt voor alledaagse dingen.

Een andere reden dat ik zo laat begonnen ben ligt in de taal. Ik ben tweetalig, mijn moedertaal is Zweeds. Ik behoor dus tot een minderheid, zes procent van de mensen in Finland spreken Zweeds tegenwoordig. Ik leed aan een soort taalverwarring, zou je kunnen zeggen. Het duurde heel lang voordat ik begon te praten. Vier jaar was ik toen ik mijn eerste zinnetje zei. Als ze vragen waarom ik voor die tijd nooit wat zei, antwoord ik altijd dat ik niks te zeggen had. Een standaardgrap in de familie nu. Afijn, thuis werd dus Zweeds gesproken, mijn moeder wou niet dat we Fins spraken. Zweeds was 'fijner', de zweedstalige mensen waren beter. Upper class, laat ik maar zeggen. Terwijl mijn vader visser was, van heel gewone komaf. En mijn moeders vader was conducteur op een trein. Maar het ging om de beeldvorming naar buiten. Fins dat werd gesproken door het gewone volk. Als kind voel je het onoprechte erin aan, het schijnheilige. Misschien dat ik daarom weigerde Zweeds te spreken. Bovendien werd ik vaak verzorgd door mijn grootmoeder die alleen maar Fins sprak. Dat vergrootte de verwarring. Op school sprak ik wel Zweeds, maar het werd nooit een natuurlijke taal voor me, ik had er geen emotionele binding mee. Toch schreef ik op mijn vijftiende en zestiende wel af en toe gedichten in het Zweeds, maar dat waren louter kopiën van Edith Sdergran en Eeva-Liisa Manner, die ik hogelijk bewonderde. Later toen ik begon te schrijven in het Fins voelde ik dat als een bevrijding, het was een heerlijk gevoel je ergens in te kunnen uiten. Ik was vreselijk verlegen zoals ik al zei. Het was alsof ik een last van me afwierp. De opluchting was enorm."

Mijn vader, mijn lief

Het tweede boek heft nogal wat stof doen opwaaien door de de taboes die erin doorbroken werden. Het gaat over een erotisch getinte relatie tussen vader en dochter. In Denemarken is het verkocht als incestboek. "Maar dat is het niet", zegt de schrijfster, "de incest gebeurt alleen in de fantasie, niet concreet. Het gaat over het verlangen van een vrouw naar haar vader. Die is ze verloren als kind toen haar ouders gingen scheiden. Later komt ze hem tegen. Zij herkent hem wel, maar hij haar niet. Ze wil hem als het ware terugwinnen en daarvoor gebruikt ze allerlei middelen. Ze kleedt zich als haar moeder, probeert hem zo te verleiden, gaat opeens als een klein meisje op zijn knie zitten. Voor mij was het een belangrijk boek, het betekende een soort katharsis voor me, al wil ik daarmee niet zeggen dat schrijven een therapie is. Het is geschreven in de ik-vorm, van binnenuit, en dat kleurt de werkelijkheid. Mijn eigen stem klinkt erin door. Het is niet autobiografisch, zeker niet, ik gebruik mijn eigen leven niet als materiaal. Voor mij is de verbeelding heel belangrijk. Ik fantaseer dingen

en in dat opzicht zijn mijn romans zuivere fictie. Ik ben ook heel visueel ingesteld, ik denk in beelden. Eerst had ik dat niet zo in de gaten, maar een vriend wees me erop en toen zag ik het ook."

Het onderbewuste

Haar laatste roman, Mijn broer Sebastiaan, die nu in het Nederlands is vertaald, heeft eveneens sterk de aandacht getrokken. Het feit dat hij voor de grote Finlandia-prijs gekandideerd werd, gaf Annika Idström het gevoel dat ze daarmee echt als schrijfster was geaccepteerd. Er gebeuren nogal wat onplezierige dingen in het verhaal en de hoofdpersoon, de elfjarige Antti, is niet bepaald sympathiek. Kent zij zo'n jongen persoonlijk? Het is alsof ze schrikt van de vraag. "Nee, gelukkig niet, maar het idee voor hem komt wel uit de werkelijkheid. Een paar jaar geleden was ik op reis in Joegoslavië. Alleen. Ik was in Opatija, een stadje aan de kust en ik liep langs het strand. Nou is het zo dat als je alleen in het buitenland bent, dan ben je gevoeliger voor indrukken van buiten, je bent ontvankelijker voor wat er om je heen gebeurt. Ik liep daar en opeens stond er een jongetje van een jaar of zes, zeven voor me en hij zei iets tegen me in het Servokroatisch, een taal die ik absoluut niet versta. Hij leek me iets te vragen, maar ik keek hem onbegrijpend, wat onnozel aan. Plotseling kwam er een vreemd gevoel in me op. De ogen van de jongen waren oud en wijs, of laat ik me anders uitdrukken; het leek of hij alles wist van zijn eigen leven, alsof hij zijn toekomst al geleefd had. Later begon ik hier verder over na te denken, als het nu eens zo is... een pasgeboren kind lijkt vaak op een oud mens, het heeft het gezicht van een grijsaard en dan begint het te schreeuwen. Langzamerhand past het zich aan aan het leven en wordt het een kind. Maar op het moment van geboorte is het min of meer oud, alsof het zich een vorig leven herinnert. Nou geloof ik niet heel concreet in reïncarnatie, dat ik bijvoorbeeld herboren zou worden als een Oosterse prinses of zo, maar ik geloof wel in wat Jung zegt over een collectief onderbewustzijn en dat een gevoelig mens op die manier contact kan hebben met wat vroeger geweest is. En dat jongetje in Joegoslavië, om daar op terug te komen, dat was niet alleen een kind, maar evengoed een oude man, al had hij natuurlijk het gezicht van een kind. Dat beeld zette zich in mij vast.

Sebastiaan

Mijn broer Sebastiaan gaat over zo'n jongen. Het is net als mijn tweede roman in de ik-vorm geschreven, maar nu vanuit een kind. Antti, zo heet hij, is elf jaar, lichamelijk een kind, maar geestelijk van alle leeftijden. Hij denkt als een volwassene. Hij is heel begaafd en eigenlijk te

Annika Idström

is geboren in 1947 in Helsinki. In 1974 haalde ze het eindexamen van de Hogeschool voor Kunstnijverheid en daarna heeft ze o.a. gewerkt als dramaturge en free-lance regisseur. In 1985 en 1986 was ze als Writer-in-residence verbonden aan de Universiteit van Minnesota. Ze gaf daar tevens college over Finse literatuur.

Annika Idströms debuutroman 'Sinitaivas' (De blauwe hemel) verscheen in 1980. Het verhaal is nog in een tamelijk traditionele stijl geschreven en handelt over onderdrukte vrouwen in een buitenwijk. Het een jaar daarop gepubliceerde 'Isäni rakkaani' (Mijn vader mijn lief) was een gedurfde roman, zowel wat onderwerp als wat de behandeling ervan betreft. Het geeft een beeld van een erotisch gekleurde haat-liefde verhouding tussen vader en dochter en gaat uit van een psychoanalytisch mensbegrip.

De derde roman betekende Idströms doorbraak. 'Veljeni Sebastian' (Mijn broer Sebastiaan) (1985) deed ook buiten literaire kringen veel stof opwaaien omdat er onderwerpen in aan de orde worden gesteld die het traditionele Finse proza uit de weg gaat. De kritiek heeft de romans van Annika Idström gunstig ontvangen, zowel in Finland als ook elders. 'Mijn vader, mijn lief' is ook in het Deens, Noors en Engels verschenen en 'Mijn broer Sebastiaan' in het Zweeds en nu dus in het Nederlands.

groot voor zijn omgeving, zijn moeder, de school. Die kunnen hem niet steunen. Hij heeft ook sterke spirituele vermogens, een derde oog zoals wij dat noemen, maar die vermogens kan hij niet positief gebruiken. Hij wendt ze aan om de situatie te beheersen en om mensen te beheersen, zijn moeder onder andere. Als schrijver boeit me dat heel erg, dat esoterisch niveau. Ik merkte al schrijvend dat hoe meer ik schreef, hoe meer ik een soort gevoeligheid ontwikkelde om die zogeheten bovennatuurlijke fenomenen te kunnen begrijpen. Zo'n gevoeligheid is een soort voorwaarde voor mij als schrijver. Het onderbewustzijn is heel belangrijk. Bijvoorbeeld toen ik vier of vijf maand aan de roman had gewerkt, kreeg ik het gevoel dat de romanfiguren hun eigen leven gingen leiden en mij alleen nog maar gebruikten als middel. Zij schreven zichzelf via mij. Daarom kan ik ook niet zomaar ergens midden in een verhaal beginnen. De thema's moeten rijpen, er is een innerlijke logica nodig. Daarom werk ik zo langzaam. Drie boeken in tien jaar. Maar daar staat weer tegenover dat ik nauwelijks hoeft te herschrijven als ik de zaken eenmaal op papier heb.

Lijden

Zoals ik vertelde, ben ik sterk visueel ingesteld. Dit boek kwam ook voort uit een beeld, dat opeens bij me opkwam. Het beeld van een jongen, heel klein van stuk, die in een vensterbank zit op de zevende verdieping van een torenflat ergens in een buitenwijk in Helsinki. Hij zit daar met een bodywarmer aan, want het is koud, kerstavond. Het is donker. Hij zit in het open raam en zijn benen bengelen buiten. Hij kijkt naar buiten, in de verte ziet hij de baai voor Helsinki, hij ziet de brug van Kulosaari en daarachter als een band van licht het silhouet van de stad. Beneden hem de rotsige bodem en op die rots een grote kei. En de hele tijd denkt hij: zal ik springen? Dat was het begin en bij zo'n beeld hoort natuurlijk een sterrenhemel, de maan, - al die kosmische, mystieke elementen. En daarbij is dat kind geen kind, maar tijdloos. De ingrediënten had ik dus. Toen begon ik te schrijven en kwamen er allerlei verschrikkingen bij, in die

mate dat men het nu een boek over het kwade noemt. Er zit ook veel slechtheid in, maar... hoe zal ik het zeggen... het irriteert me dat er nu in Finland zoveel over dat kwade en over illusieeloosheid wordt gepraat. Het is een moderne trend en geeft misschien een indruk van de verstedelijkte mens, die naar super channel kijkt en tegelijkertijd nog drie andere dingen doet, die zo'n verbrokkeld leven leidt dat hij niet meer met een ander kan meeleven, empathie kan voelen, kan lijden. De mens kan niet meer lijden, hij is een narcist die alleen nog maar aan zijn eigen genoegens denkt, aan materieel voordeel. Zo'n mens beschrijf ik niet. In dat kind Antti beeld ik een mens uit die vreselijk veel lijdt. Omdat hij een kind is, van buiten in ieder geval, is hij afhankelijk. Van zijn moeder, van de maatschappij. Hij kan zich er niet van losmaken en onafhankelijk worden; hij is een slachtoffer, terwijl hij enorm veel begrijpt, alsof hij psychotherapie heeft gehad... het gevoel van noodlottigheid... alsof hij voorbestemd is voor een bepaalde hoeveelheid lijden, een vast deel. Maar het is niet zo dat mijn boek geen uitkomst biedt. Sommige lezers vinden het eind heel pessimistisch, terwijl ik juist meen dat ik een uitweg biedt. Dat trekt me bijvoorbeeld zo aan in sprookjes. Daarin wordt heel wat wreedheid en lijden getoond, maar vrijwel altijd zit er in die verhalen aan het eind een bevrijdend element. Misschien is dat ook wel een taak voor de literatuur, ik weet het niet. Het is moeilijk te zeggen of de literatuur een objectieve taak heeft, historisch, sociaal. Ik schrijf in de eerste plaats voor mezelf. Toch is het zo dat hoe meer ik schrijf, hoe belangrijker de ethische uitgangspunten in het schrijven worden. Het is moeilijk om alleen maar te laten zien hoe slecht iets gaat en het daar bij te laten. Zonder bevrijdend perspectief."

UITNODIGING

tot het bijwonen van:

- De Algemene Ledenvergadering / Vuosikokous
  - op Maandag, 28 Maart 1988 / maanantai 28 maaliskuu 1988
  - te Utrecht, in vergadercentrum en restaurant Hoog-Brabant, Radboudkwartier 23, tel. 030-331525. Vanuit station Utrecht via de stationstraverse richting winkelcentrum Hoog-Catherijne. Het Radboudkwartier is daarvan een deel. Utrechtissä, ravintola Hoog-Brabantissa, os. Radboudkwartier 23, puh. 030-331525. Ravintola sijaitsee Utrechtin keskusaseman yhteydessä olevassa ostokeskus Hoog-Catherijnessa.
  - om 20.00 uur / klo 20.00
- ***

AGENDA

1. Welkomstwoord en opening door de voorzitter, de heer R.Key.
2. Goedkeuring van de notulen van de ALV van 16 maart 1987. (Deze zijn U toegezonden als inlegvel in Finmail 2, 1987)
3. Goedkeuring van het jaarverslag van de secretaris over 1987 (zie bijlage).
4. Goedkeuring van het jaarverslag van de penningmeester over 1987. (Het definitieve jaarverslag wordt U aangeboden aan het begin van de vergadering. Na goedkeuring wordt het opgenomen in de volgende uitgave van Finmail. De voorlopige staat van ontvangsten en uitgaven over 1987 laat een negatief saldo zien van ruim f.8000,-, tegen een positief saldo van ruim f.5000,- over 1986. Hoofdoorzaken hiervoor zijn de aanmaak en verzending van zowel afzonderlijke mededelingen als Finmail en het verenigingsaandeel in de kosten van de 6-december-viering.
5. Verslag van de kascommissie over het jaar 1987.
6. Benoeming kascommissie over het jaar 1987.
7. Bestuursverkiezing.

Aan de beurt van aftreden is de penningmeester, de heer E.Schut. Hij stelt zich herkiesbaar.

Wegens vertrek naar Finland moet voorzien worden in de vacature van mevr. E.Wuite. Hiervoor wordt door het bestuur kandidaat gesteld de heer

Pekka Timonen, uit Rotterdam, die de Finse nationaliteit bezit.

Overeenkomstig art.8, lid 1 van de statuten kunnen door tenminste 6 gewone leden tegenkandidaten schriftelijk bij het secretariaat worden ingediend, tenminste 10 dagen vóór de dag van de vergadering.

8. Finmail. Nabeschouwing over het eerste proefjaar, vormgeving, inhoud, kosten, acquisitie, redaktiesamenstelling, voortgang.
9. Voorstel tot contributieverhoging.

Gezien het grote negatieve saldo over 1987 wordt voorgesteld de contributie met f.4,- per jaar te verhogen van f.33,50 naar f.37,50, m.i.v. het jaar 1988. Tevens moet van gedachten gewisseld worden over de contributie voor het verenigingsjaar 1989.

10. Toekomstige evenementen.

11. Rondvraag.

12. Sluiting.

***

Jaarverslag van de secretaris over 1987.

De vereniging werd in het jaar 1987 geleid door het volgende bestuur: (tussen haakjes het jaar van intrede)

voorzitter: de heer R.Key (1982)

vice-voorzitter: de heer J.Brada (1980)

secretaris: de heer J.F.den Tonkelaar (1986)

penningmeester: de heer E.Schut (1984)

lid: mevr. E.Wuite (1986)

lid: mevr. H.van Lynden (1983)

lid: de heer R.R.Frants

secretaresse van het bestuur was mevr. S.Strikwerda.

Ledenbestand.

In het jaar 1987 nam het aantal leden met 24 toe. De verdeling is als volgt:

31-12-1986

totaal aantal leden: 774, waarvan

39 bedrijven

13 ambassade

2 erelid

31-12-1987

totaal aantal leden: 798, waarvan

39 bedrijven

12 ambassade

2 erelid

Activiteiten.

Het bestuur organiseerde de volgende activiteiten:

16 maart 87: **ALV** in "Hoog-Brabant" te Utrecht. De keuze van Utrecht berust op de centrale ligging en gemakkelijke bereikbaarheid met het openbaar vervoer en de auto. Aanwezig waren 24 personen, waarvan 5 bestuursleden.

25 april 87: **VAPPU**. Dit voorjaarsfeest werd gehouden in de Meerhoeve, gemeente Alkemade, aan het Kagermeer. Hoewel het feest gepland was voor 75 personen, waren slechts 40 mensen aanwezig. de organisatie was uitstekend, het eten was super, de lokatie magnifiek en de sfeer ontspannen. Door de enthousiaste deelnemers aanbevolen voor een volgende keer.

21 juni 87: **JUHANNUS**. We troffen elkaar in het "Wapen van Athlone", in de Steeg-Ellecom, bij Dieren. Een groep van ca. 40 personen nam deel aan de rondleiding door het kasteel Middachten. Hier kwam een stuk "vaderlandse" geschiedenis van Nederland tot leven. Ruim 25 deelnemers verkozen een wandeling in het fraaie natuurgebied van de Postbank.

Om 18.00 uur hadden we een gezamenlijke broodmaaltijd in het Wapen van Athlone. Omdat de bijeenkomst nu meer oostelijk in het land was, waren er meer deelnemers uit dit deel van Nederland, zodat we vele andere leden hebben leren kennen.

Hoewel de bijeenkomst op zichzelf geslaagd was, is er toch een aantal kritische kanttekeningen te maken. Voor velen was het een lange reis. De avondmaaltijd, hoewel goed van kwaliteit, was nogal pover voor het bedrag dat daarvoor moest worden neergegeld. Ook het programma bood weinig "feestelijks". Er was niets voor de kinderen. Er werden ook geen "volksdrachten" gedragen. Bij het eten zat iedereen "vast" aan tafel.

Om er een echt Fins feest van te maken, moet voor een volgende maal gestreefd worden naar een programma met bv. volksdansen, barbecue, gezamenlijke activiteiten, een kokko, een puzzeltocht voor de kinderen en dergelijke.

9 oktober 87: In het **Filmmuseum** in Amsterdam, Vondelpark, werd een nieuwe versie, in kleur, van de film "Tuntematón solitas" getoond. Het was een op video overgeschreven versie van uitstekende kwaliteit. De zaal was afgeladen vol. De voorstelling duurde drie volle uren. Het beeldverhaal was zeer indringend en heeft bij velen veel stof tot nadenken gegeven. Heel centraal stond de persoonlijke beleving van de oorlog en van het sneuvelen van de vijand en van kameraden.

25 oktober 87: Een eclatant succes was weer de jaarlijkse herfstwandeling met het plukken van vossenbessen. Mede door het fraaie zonnige nazomerweer waren er ca. 80 deelnemers naar het verzamelpunt bij het restaurant "De Holterberg" gekomen. De vossenbessetruien langs de Schouwenburgse steeg in Nijverdal, aan de noordzijde van de Holterberg, bleken weelderig te dragen. Elke plukster en plukker kon zich dan ook verheugen in een goede oogst. Aan de gezellige broodmaaltijd werd door ca. 45 personen deelgenomen. Een extra feestelijke tint werd verleend door het optreden van een aantal Roemeense musici. Een scala van Oosteuropese melodieën werd uit de gevoelige snaren van viool en piano getoverd. Om ca. 19.00 uur kon iedereen tevreden huiswaarts keren, ook al maande de dikke mist tot voorzichtig rijden.

6 december 87: De viering van de **70e onafhankelijkheidsdag** van de republiek Finland werd dit jaar op zondag 6 december gehouden in het Carlton Beach Hotel te Scheveningen. In eerste aanleg leek deze viering buitengewoon geslaagd te worden. Er was een grote opkomst (130 personen), er heerste een feestelijke stemming en alles duidde op het welslagen van deze avond, mede door de muzikale bijdragen van het echtpaar Haavisto en het vioolspel van Eija Sorhonen.

Eerst na afloop van het feest, dat pas eindigde te ca. 00.30 uur, op maandagmorgen 7 december dus, bleek dat enkele factoren de avond hadden ontsierd.

In de eerste plaats was het de organisatoren niet bekend dat de optredende artiesten niet op de deelnemerslijst stonden. Doordat deze artiesten bij het diner aanzaten, ontstond er een nijpend gebrek aan de exact uitgetelde plaatsruimte in de eetzaal. Als gevolg hiervan konden vier gasten die wel betaald hadden, geen plaats meer krijgen in de eetzaal. Zij hebben naderhand zowel een verontschuldiging als verklarende brief van de penningmeester ontvangen,

alsook een goed gevulde fruitmand. Bovendien zijn de betrokkenen door het bestuur uitgenodigd om bij de viering van de onafhankelijkheidsdag op 6 december 1988 als gast van de vereniging aanwezig te zijn.

Een algemene klacht betrof de geluidssterkte van de muziek tijdens het diner. De elektronische versterking was te nadrukkelijk. Tijdens het eten was de muziek nogal aanhoudend. Ten behoeve van de conversatie ware wat meer onderbrekingen wel gewenst.

Wat betreft de dienstverlening in het Carlton Beach Hotel moet helaas worden

vastgesteld, dat velen het rendiervlees ofwel koud, dan wel verschroeid kregen opgediend. Bovendien bleef het tempo van de bediening beduidend beneden het redelijkerwijze te verwachten niveau.

Uit dit bovenstaande moge blijken dat niet zonder voorbehoud van een geheel geslaagde avond kan worden gesproken, ook al zijn de gerezen moeilijkheden naar vermogen gecompenseerd.

Voor een volgende maal zal ook het aan tafel gaan sneller moeten verlopen. Uw bestuur houdt de vinger aan de pols!

ADRESWIJZIGINGEN EN CONTRIBUTIEBETALINGEN

Het komt vaak voor dat na verhuizing de leden van onze vereniging hun nieuwe adres niet doorgeven aan het secretariaat. Als gevolg hiervan wordt de post teruggestuurd aan afzender. Gebeurt dit vaker, dan wordt het desbetreffende lid afgevoerd van de ledenlijst. Dus - het is van belang voor ons allen dat U op tijd

OSOITTEENMUTOKSET JA JÄSENMAKSUT

Usein käy niin, etteivät yhdistyksemme jäsenet muuton yhteydessä ilmoita osoitteensa muuttumista. Tällöin posti palautuu, ja mikäli näin käy usein, poistetaan ko. jäsen jäsenluettelosta. Tärkeää on siis, että jäsentietomme ovat ajantasalla, ja että sihteerä saa kaikki muutokset tietoonsa (nimi, osoite ym.).

alle wijzigingen (adres, naam, enz.) aan het secretariaat doorgeeft.

Tijdens de controle van de contributiebetalingen stuit het secretariaat vaak op onvolledige gegevens van de betalers. Het is belangrijk dat U duidelijk vermeldt: Uw naam, adres (stad). Als Uw contributie door iemand anders betaald wordt, moet duidelijk vermeld staan om welk lid het gaat. Dank U vriendelijk voor Uw medewerking.

Jäsenmaksujen tarkistuksen yhteydessä on usein vaikeaa saada selvää maksajan henkilöllisyydestä. Jotta jäsenkortin voi toimittaa ajallaan on tärkeää, että maksun yhteydessä mainitaan jäsenen nimi ja osoite (kaupunki). Jos maksun suorittaa puolestaan joku toinen on ehdottomasti mainittava, ketä jäsentä maksu koskee. Kiitos yhteistyöstänne jatkossakin!

FINNJET-LINE

De Finnjet-Line verstrekt aan de leden van de vereniging speciale kortingen bij reserveringen voor Finnjet-passages in de periodes:
19 maart - 9 april 1988
2 juni - 13 augustus 1988
Nadere informatie en boekingen bij F.A.Voigt & Co, Saxen Weimarlaan 52, 1075 CA Amsterdam, 020-796212.

Finnjet-Line myöntää yhdistyksen jäsenille alennuksia välillä Travemünde-Helsinki ajalla:
19.3 - 9.4.1988
2.6 - 13.9.1988
Lisätietoja ja varaukset osoitteesta:
F.A.Voigt & Co, Saxen Weimarlaan 52, 1075 CA Amsterdam, 020-796212.

RADIO FINLAND

Het nieuwe zendschema van de Finse wereldomroep is uitgekomen. Radio Finland zendt in verschillende talen uit en kan worden ontvangen met een wereldontvanger op de korte golf. Uitgezonden wordt op de volgende golflengtes: 19m/15115 kHz, 25m/11755 kHz, 31m/9560 kHz, 49m/1620 kHz, 1181m/254kHz, 538m/558 kHz, 312m/963 kHz.

Een volledig zendschema is te verkrijgen bij de secretaresse van de vereniging.

Suomen Yleisradio tarjoaa Suomesta kiinnostuneille ulkomaanohjelmia seuraavilla taajuuksilla: 19m/15115 kHz, 25m/11755 kHz, 31m/9560 kHz, 49m/1620 kHz, 1181m/254kHz, 538m/558 kHz, 312m/963 kHz. Esitteitä näistä lähetyksistä saa yhdistyksen sihteeriltä.

VAPPU-feest

Plaats: Gezien de goede ervaring van vorig jaar zal het Vappu-feest ook dit jaar worden gevierd in het paviljoen "De Meerhoeve", Boekhorsterweg 18, Oud-Ade, gemeente Alkemade, tel.01712-8291.

Datum: Zaterdag 7 mei 1988. Vanaf 20.00 uur bent U van harte welkom.

Kosten: Entreprijs f.25,-, te voldoen bij aankomst. Inbegrepen in de prijs is een Koud Buffet. Consumpties kosten f.2,50, behalve buitenlands gedestilleerd (cognac, whisky e.d.)

Bereikbaarheid: Voor autobezitters: zie bijgevoegde plattegrond. (Om zoeken te voorkomen wordt aangeraden om zich vooraf ter dege te oriënteren m.b.v. een kaart!). Met openbaar vervoer: Trein naar Leiden, dan vanaf het station bus 111.

Uitstappen halte Molenbrug, voor Oud-Ade. Daarna borden volgen en ca. 10-15 minuten wandelen.

Muziek: De dansmuziek wordt verzorgd door het trio van Herman Smous, U welbekend van vorige activiteiten.

Loterij: Zoals te doen gebruikelijk zal er weer een loterij worden gehouden. Het bestuur is druk doende de hand te leggen op diverse prijzen, zowel ludieke als meer substantiële. Vorig jaar was er o.a. een vlieg-retour-ticket naar Helsinki als prijs beschikbaar gesteld door Finnair.

Aanmelding: Het bestuur rekent op een enthousiaste deelname van vele leden! Het aangehechte aanmeldingsstrookje dient vóór 29 april te worden teruggezonden aan het secretariaat.

Aanmelding voor het VAPPU-feest / ilmoittautuminen
VAPPUALLE

Retour aan het secretariaat vóór
29 april 1988 / Palautus
sihteerille 29-4-1988 menness:
Wolkammerstr.36, 1825 DL
Alkmaar.

Naam / Nimi:

Adres / Osoite:

Volwassenen / Aikuiset:

Tel. / Puh.

fijnproevers

Runebergintortut

2 munaa
1+ dl sokeria
1+ dl kermaa
200 g sulatettua margariinia tai voita
1+ dl mantelirouhetta
2 dl korppujauhoja
2 dl vehnä jauhoja
1+ tl leivinjauhetta
Päälle:
vadelmahilloja ja tomusokerikuorrutusta

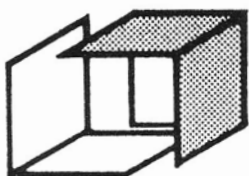
1. Vaahdota munat ja sokeri.
2. Vaahdota kerma.
3. Sekoita kuivat aineet keskenään.
4. Lisää kermavaahto munavaahtoon. Sekoita joukkoon kuivat aineet. Lisää lopuksi jäähtynyt rasva.
5. Jaa taikina voideltuihin torttuvuokiin tai paperivuokiin.
6. Paista 200 asteessa noin 20 minuuttia.
7. Koristele tortut jäähtyneinä hillolla ja tomusokerikuorrutuksella.
8. Annoksesta tulee 20-22 torttua paperimuoteissa paistettaessa.

Runebergtaartjes

2 eieren
1+ dl suiker
1+ dl slagroom
200 g gesmolten margarine of boter
1+ dl fijngestampte amandelen
2 dl paneermeel
1+ tl bakpoeder
Erover:
frambozenjam en poedersuikerglazuur

1. Klop de eieren en de suiker tot een schuimige massa.
2. Klop de slagroom.
3. Vermeng de droge ingrediënten met elkaar.
4. Voeg de geklopte room toe aan de geklopte eieren en boter. Voeg de droge ingrediënten toe. Voeg tenslotte de afgekoelde boter toe.
5. Verdeel het deeg over de ingevette taartvormpjes of papieren vormpjes.
6. Bak ze ongeveer 20 minuten bij 200 graden.
7. Versier de taartjes als ze afgekoeld zijn met jam en poedersuikerglazuur.
8. Bij gebruik van papieren vormpjes is de hoeveelheid goed voor 20-22 taartjes.

Handelmaatschappij
MULTIPLAAT B.V.
Oosteinde 43 - 1483 AC De Rijp
Tel. 0 2997 - 4029
Telex: 16405

Specialist in Finse Plaatmaterialen.

O.a.

Fins Betonmultiplexen

Berken, Combi, Vuren.
Donkerbruin, Groen, Lichtbruin, Witte film.
Maten: t/m 400 cm uit voorraad leverbaar.

Finse Antislipplaten

Berken, Combi, Diverse coatings.
Dikten t/m 30 mm uit voorraad.

Fins Schildersmultiplex

Berken, Combi t/m 21 mm uit voorraad
leverbaar

Fins Vliegtuigtriplex.

*Uitsluitend leveranties aan handel en
grootverbruikers.*

Vluchten naar Finland/Lennot Suomeen met

FINLAND VAKANTIES WESTERMAN

(de nieuwe naam voor/entinen M2000-Finlandafdeling)

voor de leden van de vereniging Nederland-Finland/Hollanti/Suomi yhdistyksen jäsenille

Herfst en Winter Syksy ja Talvi 87/88

Vertrek/lähtö: elke dag/joka päivä
Periode: 1.11.87 - 31.3.88

715,-- retour/meno-paluu

360,-- voor kinderen van 2 tot 12 jaar/lapsille 2-12

72,-- voor kinderen tot 2 jaar/lapsille 2-ään asti

Verblijf ter plaatse: één nacht van zaterdag op zondag tot een maand.
Oleskelu: vähintään yksi yö lauantaista sunnuntaihin, enintään yksi kuukausi.

Finnair-dienstregeling/Finnairin aikataulu:

Vertrek Amsterdam:	13.00 en 17.25
Aankomst Helsinki:	17.20 en 21.40
Vertrek Helsinki:	08.00 en 09.25
Aankomst Amsterdam:	10.20 en 11.45

Wijzigingen voor vertrek/Muutokset ennen lähtöä: 50,-- p.p./p.h.
Daarna niet meer mogelijk/Sen jälkeen ei enää mahdollista.

Annuleringskosten/Peruutuskulut: 50,-- p.p./p.h.

Let op: /Huomio: Deze vluchten kunnen alléén geboekt worden bij Finland Vakanties Westerman en niet meer bij de M2000-kantoren.

Nämä lennot voidaan varata ainoastaan Finland Vakanties Westermanin eikä enää M2000 sivutoimistojen kautta.

Finland Vakanties Westerman

nieuw adres/uusi osoite: Nieuwe Weteringstraat 40 - 1017 LS Amsterdam
voorlopig tel. nr./väliaikainen puh. nr.: 020 - 277171

Extra kerstreizen Erikois joululennot

vrijdag/perjantai 18, zaterdag/lauantai 19 en zondag/sunnuntai 20 december/joulukuuta

Vraag naar onze goedkope vluchten uit Finland, ook met Kerstmis.
Edullisia lentoja myöskin jouluna Suomesta Hollantiin.